

ROČNÍ SOUHRNNÁ ZPRÁVA

**o výsledcích kontrolních akcí,
provedených státním odborným dozorem a následně inspekcí práce**

za rok 2005

červen 2006

1. ÚVOD:

V roce 2005 došlo k zásadním změnám v činnostech Českého úřadu bezpečnosti práce a celého systému ČÚBP. K 1. červenci 2005 nabyl účinnosti zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, byl zrušen ČÚBP a IBP, začal působit SÚIP a OIP. Systému SÚIP byly zákonem stanoveny nové kompetence, zaměřené na problematiku pracovněprávních vztahů, kterou dosud řešily úřady práce. Bylo nutné se urychleně vypořádat s podáními, která byla systému (tedy OIP a SÚIP) předána z ÚP jako neřešená nebo částečně rozpracovaná. Celkový počet podání za druhý půlrok 2005 mnohanásobně převyšoval počty podání, s kterými se v oblastech BOZP, pracovního prostředí a pracovních podmínek do této doby systém ČÚBP musel zabývat. Za léta činnosti byl kontrolní systém nastaven tak, že působil především proaktivně, tedy prováděnou analýzou pracovní úrazovosti a z poznatků z dozorcí činnosti byly stanovovány hlavní úkoly na kalendářní rok, které měly především preventivní charakter. Systém ČÚBP měl hlavní cíl předcházet vzniku pracovních úrazů, k tomu byly v posledních letech zaměřovány i propagační kampaně. V roce 2005 byly zaměřeny na ochranu zaměstnanců před pády z výšky, na bezpečnost vnitrozávodové dopravy a kontrolní, informační a propagační kampaň SLICu ve stavebnictví pro nově přistoupivší státy EU.

1. STRUKTURA:

V první polovině roku 2005 orgány stálého odborného dozoru plnily úkoly na základě zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů, což představovalo 269 inspektorů, z toho 30 žen, kteří se přímo podíleli na dozorech u subjektů. S nabytím účinnosti zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, došlo k delimitaci 77 inspektorů z ÚP. K prvnímu listopadu roku 2005 celkový počet inspektorů vzrostl na 348 inspektorů z toho 62 žen, do konce roku bylo v systému SÚIP 352 všech inspektorů. Koncem roku byl pro posílení systému SÚIP původně plánovaný počet 100 delimitovaných pracovních míst rozšířen o dalších 10 míst z ÚP.

Pro úplnost je v tabulce uveden fyzický počet inspektorů systému SÚIP a organizace ITI Praha (bez vedoucích zaměstnanců - ředitelů odborů a VI OIP) k 31. 12. 2005.

organizace	Inspekt. BP + TZ a havárie		Ostatní inspektori		celkem	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
OIP pro hlavní město Prahu	21	6	0	6	21	12
OIP pro Středočeský kraj	19	6	1	6	20	12
OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu	22	1	12	8	34	9
OIP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj	19	1	4	6	23	7
OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj	21	2	6	9	27	11
OIP pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj	24	3	5	5	29	8
OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj	31	3	6	6	37	9
OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj	27	6	4	8	31	14
SÚIP	7	5	1	1	8	6
celkem	191	33	39	55	318	
<i>ITI Praha</i>			46	1	46	1

3. VÝSLEDKY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

V roce 2005 bylo pro všechny oblastní inspektoráty práce stanoveno 6 hlavních úkolů, které měly především za cíl přispět ke snížení pracovní úrazovosti, ale i zvýšit úroveň systému řízení BOZP u jednotlivých subjektů. Úkoly byly účinností zákona o inspekci práce pro druhé pololetí roku 2005 doplněny o kontrolu pracovněprávní problematiky v rámci hlavních úkolů. Jednalo se například o rozšíření úkolu 05.1.03 o problematiku kontroly pracovního režimu řidičů u malých a středních dopravců a podobně. Dále byly realizovány úkoly, jejichž cílem bylo řešení podání, převzatých z úřadů práce, a nově zasílaných do systému SÚIP. Jednalo se především o úkol 05.1.05, zaměřený na ukončení spisů předaných při změně kompetencí, kde bylo zahájeno správní řízení, a dále úkol 05.1.50, zaměřený na šetření podnětů jak předaných při změně kompetencí, tak nově přijímaných. Tento úkol měl zanalyzovat tuto novou problematiku a hlavně oblasti, na které podněty, uváděné v podáních, poukazují. Na základě vybraných podání a obsahu jejich podnětů byla prováděna kontrolní činnost, která se stala součástí plánované kontroly jiného hlavního úkolu, nejčastěji však kontroly systému BOZP v malých a středních podnicích. Snahou bylo naučit nové zaměstnance zvládnout kontrolní činnost v souladu se zákonem o inspekci práce.

Přehled hlavních úkolů pro rok 2005 je následující:

HÚ 05.1.01	Bezpečnost práce ve stavebnictví - ochrana zaměstnanců před pády z výšky	str. 5
HÚ 05.1.02	Bezpečnost vnitrozávodové dopravy	str. 11
HÚ 05.1.03	Kontrola systému BOZP v malých a středních podnicích	str. 25
HÚ.05.1.04	Kontrolní, informační a propagační kampaň ve stavebnictví	str. 31
HÚ 05.1.19	Integrovaná inspekce podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií	str. 35
HÚ 05.1.20	Program „Bezpečný podnik“	str. 41
HÚ 05.1.50	Závěrečná zpráva k šetření podnětů v systému SÚIP (výhradně k pracovněprávní problematice)	str. 47
	Některé souhrnné údaje	str. 53

HÚ 05.1.01 „Bezpečnost práce ve stavebnictví – ochrana zaměstnanců před pády z výšky“

Zadání úkolu vycházelo ze stále poměrně vysoké úrazovosti ve stavebnictví. Úkol byl podle střednědobého plánu dozorčí činnosti ve stavebnictví zaměřen na oblasti, kde ve stavebnictví dochází k nejvyššímu počtu smrtelných a závažných pracovních úrazů. Závažná úrazovost při pracích ve výškách se dlouhodobě pohybuje kolem 43% všech smrtelných a závažných úrazů, ke kterým při stavebních pracích dochází.

Cílem úkolu bylo přispět ke snížení počtu pracovních úrazů, zvláště úrazů vznikajících při pracích ve výškách.

Úkolem každého inspektorátu bylo provést kontrolu nejméně u 60 subjektů; počet zkontrolovaných subjektů byl všemi inspektoráty překročen. Celkem bylo provedeno 1646 prověrek u 931 subjektů, při kterých bylo zjištěno celkem 6904 případů kdy došlo k porušení předpisů. IBP/OIP provedly kontrolu u subjektů zabývajících se převážně stavebně – montážními pracemi. Jednalo se především o společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a podnikající fyzické osoby, které reprezentují malé a střední firmy a které v rámci své činnosti provádějí práce ve výškách. Ve velmi omezeném počtu provedly některé OIP i kontrolu u velkých firm. Pro sjednocení přístupu inspektorů ke kontrole byly zpracovány kontrolní seznamy, podle kterých byla kontrola prováděna. S ohledem na změnu právních předpisů, a to především vydáním nařízení vlády č. 362/2005 Sb., a změnou vyhlášky č. 324/1990 Sb., byl v polovině roku původní kontrolní seznam upraven v souladu s těmito předpisy.

Výběr staveb a pracovišť vycházel jednak z přímých poznatků o stavbách a jejich zhotovitelích, získaných v rámci přípravy na kontroly, jednak z informací poskytovaných kontrolovanými subjekty při zahajování kontrol.

Kontroly dodržování požadavků bezpečnosti práce a technických zařízení se zaměřily na okruhy otázek týkajících se:

Povinností zaměstnavatele:

- zda se při práci více zhotovitelů na jednom staveništi dodavatelé vzájemně informují o rizicích vyplývajících z jejich činnosti a zda mají jasně určeny povinnosti a závazky týkající se zajištění bezpečnosti práce (se zaměřením na práce ve výškách);
- zda má zaměstnavatel vypracován technologický nebo pracovní postup z hlediska bezpečnosti práce pro příslušné konkrétní práce ve výškách;
- zda má zaměstnavatel provedeno školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP a zda toto školení má zdokumentováno;
- zda zaměstnanci, kteří provádějí práce ve výškách, jsou zdravotně a odborně způsobilí;
- zda má zaměstnavatel vyhodnocena rizika, která se při jím vykonávané práci ve výškách vyskytují, a zda na jejich základě poskytuje zaměstnancům OOPP;
- zda zaměstnavatel chrání zaměstnance proti pádu z výšky především odpovídajícím kolektivním zajištěním (ochranné zábradlí, ochranné ohrazení, záchytné lešení, záchytné sítě);
- zda technické konstrukce, kterými jsou zaměstnanci chráněni proti pádu, odpovídají svým provedením bezpečnostním požadavkům;
- zda jsou při práci na střeše zaměstnanci zajištěni proti pádu z jejího volného okraje, před propadnutím střešní krytinou a sklouznutím ze střechy;
- nejsou-li zaměstnanci chráněni proti pádu kolektivním zajištěním, zda alespoň mají zaměstnavatelem přiděleny OOPP proti pádu, které jsou pro danou činnost vhodné,

zda určil místo ukotvení, zda zaměstnanci jsou seznámeni s používáním přidělených OOPP a zda jsou tyto OOPP pravidelně kontrolovány.

Povinnosti zaměstnanců:

- zda zaměstnanci dodržují stanovené pracovní postupy a používají přidělené osobní ochranné pracovní prostředky.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI

a) Porušení povinnosti zaměstnavatelů

V případě, že na staveništi pracuje více dodavatelů stavebních prací současně, musí se dodavatelé těchto prací navzájem informovat o rizicích, které svojí činností vytvářejí. U větších subjektů jsou zažité předávací protokoly o odevzdání staveniště, ale chybí **písemné upozornění na vlastní rizika** vyplývající z prováděných stavebních prací. Na staveništích buď nedochází k žádné vzájemné informovanosti o rizicích, což je obvyklé v případě, když na stavbě pracuje velké množství PFO, nebo jsou naopak dodavatelům předkládány obsáhlé obecné materiály, které nemají opodstatnění v reálných podmínkách a na konkrétní stavbě. Velmi častou argumentací ze strany odpovědných pracovníků je, že řeší danou problematiku na stavbách ústní formou se všemi účastníky stavby, ale o těchto mnohdy formálních informacích není vedena dokumentace, tak jak to vyžaduje zákoník práce. Výše uvedené přístupy byly zjištěny ve **232** případech.

Při kontrolách technologických postupů pro práce ve výškách jsou dodavatelům stavebních prací obdobně předkládány **technologické postupy ve velmi obecném vyjádření**, bez ohledu na specifickou každou stavbu a tím i specifiku prováděných činností. Technologické postupy mají spíše výukový charakter a dodržování parametrů jakosti než řešení konkrétní situace v praxi. Postupy pro příslušné práce ve výškách v rámci dodavatelské dokumentace jsou zpravidla zpracovány na vysoké pouze teoretické úrovni. Chybí jim konkrétnost a zohlednění rizik pro dané činnosti. Tato dokumentace neodpovídá příslušným požadavkům § 4 vyhlášky č. 324/1990 Sb., ve znění vyhlášky č. 363/2005 Sb. Nedostatečnost spočívá zejména v tom, že pouze **pasivně** odkazuje na dodržování vyhlášky o bezpečnosti práce a technických zařízení při stavebních pracích. Při kontrolách technologický postup na prováděné stavební práce vůbec nepředložilo 124 dodavatelů.

Nedostatky v zajišťování školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech, které doplňují jejich kvalifikační předpoklady a požadavky pro výkon práce, se týkaly hlavně nekonkrétních, zpravidla jen vyloženě teoretických školení. Školení nebyla prováděna z předpisů pro zcela konkrétní práce a pracoviště, osnova některých školení vycházela již z neplatných předpisů, přestože školení prováděli většinou externí technici BOZP, popř. školící střediska. V případě zjištění závad bylo organizacím doporučeno upravení osnovy a obsahu školení, doplnění o ověřování znalostí školených, včetně vyhodnocení dokladovou formou na zápisech z těchto školení. K nedostatkům, které se vyskytovaly u jednotlivých subjektů patřilo zejména:

- obsah školení BOZP nezahrnoval doposud platné a zvláště nové bezpečnostní předpisy,
- v osnovách školení nebyly uváděny bezpečnostní a právní předpisy nutné pro výkon školených činností;
- zaměstnanci nebyli při nástupu seznámeni s konkrétními předpisy k zajištění BP;
- zaměstnanci nebyli opakovaně školeni pro práci ve výškách;
- u vyškolených zaměstnanců nebyly ověřovány znalosti.

Nedostatky byly zjištěny v 1039 případech.

Časté nedostatky se vyskytují v prokazatelném seznámení s riziky pro konkrétní činnost na stavbě. Zaměstnavatelé, kteří seznamují své zaměstnance s riziky, s výsledky jejich vyhodnocení a opatřeními na ochranu před jejich působením, plní tuto povinnost souběžně se školením o bezpečnostních předpisech, seznamování však nebývá zaměřeno na **konkrétní rizika na konkrétních stavbách a pracích**. Při kontrolách bylo zjišťováno, že zaměstnavatel má sice zpracován seznam, který obsahuje různá obecná rizika při pracovních činnostech, a seznamech je obecný a jsou v něm uvedeny i pracovní činnosti, kterými se zaměstnavatel při svých činnostech vůbec nezabýval.

Zaměstnavatelé ve 112 případech neseznamovali své zaměstnance s riziky, které se konkrétně vyskytují při jejich činnostech.

Zaměstnavatelé pověřovali své zaměstnance úkony bez ověření jejich zdravotní způsobilosti vzhledem k výkonu pracovních činností. Především tomu bylo u zaměstnanců pro práce ve výškách směrem k vstupním nebo periodickým lékařským prohlídkám (většinou se jednalo o nezajištění a neprovádění periodických prohlídek 1 x ročně u zaměstnanců nad 50let). Velice problematická situace přetrvává u podnikajících fyzických osob, které samy pracují, a na něž lze obtížně uplatňovat požadavky k ověření jejich zdravotní způsobilosti. Přestože bylo zjištěno porušení ve 276 případech, dochází v této oblasti ke zlepšení stavu oproti předchozím letům. Ke zlepšení dochází také v oblasti odborné způsobilosti zaměstnanců a splnění kvalifikačních předpokladů. K nenaplnění tohoto požadavku dochází už jen zřídka (3%), převážně jen u malých organizací. Nedostatky byly u zaměstnanců, kteří jen občas provádějí montáž a demontáž pojízdných a nízkých lešení. Zjištěný stav dokazuje, že v této oblasti došlo oproti minulým letům k určitému zlepšení.

Velký počet kontrolovaných subjektů neprováděl dostatečně a kvalitní kontrolní činnost zaměřenou na vyhledávání rizik se zaměřením na práce ve výškách. Kontroly byly prováděny nedůsledně a povrchně. Zaměřovaly se na nevýznamná rizika, nikoliv na důsledné vyžadování ochrany zaměstnanců při pracích prováděných na střeších a jiných vyvýšených konstrukčních částech budov a objektů. U prací na šikmých střeších bez kolektivního zajištění nebylo stanoveno zaměstnavatelem adekvátní opatření ke snížení rizika pádu z výšky a zaměstnanci nebyli vybaveni kompletním systémem zachycení pádu (lano, bezpečnostní pás).

Prevence rizik je uspokojivě zajišťována u velkých organizací, které mají zavedeny integrované systémy řízení včetně BOZP a u řady středních organizací, které si zabezpečují oblast prevence rizik smluvně (dodavatelsky) prostřednictvím odborně způsobilých osob.

Ve 146 případech neměli zaměstnavatelé na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce pro jednotlivé pracovní činnosti vypracován vlastní seznam pro přidělování OOPP, případně tento seznam nebyl aktualizován a neměl náležitosti stanovené nařízením vlády č. 495/2001 Sb.

U 217 případů zaměstnavatel vůbec neposkytoval osobní ochranné pracovní prostředky na základě vyhodnocení rizik, resp. dle zásad stanovených NV č. 495/2001 Sb. Zaměstnavatelé neposkytli svým zaměstnancům provádějícím práce ve výškách vhodné prostředky osobního zajištění tam, kde nebylo možno použít instalované kolektivní zajištění. Zejména malé organizace a PFO neposkytují z finančních důvodů OOPP proti pádu z výšky. Obecně panuje neznalost rozdílu mezi systémem zachycení pádu a polohovacím systémem, a kdy který systém používat. Proto již při nákupu zaměstnavatelé zpravidla chybují z důvodu neznalosti prostředků osobního zajištění.

Při kontrolách zaměstnavatelů, jakým způsobem jsou jejich zaměstnanci chráněni proti pádu z výšky, bylo zjištěno že:

- zaměstnavatelé nezajišťují zvláště volné okraje staveb, podlah, výtahových šachet, schodišť a podest kolektivním zajištěním, nebo toto zajištění je nedostatečné;
- volné okraje pomocných stavebních konstrukcí (lešení) nejsou zajištěny zábradlím, popřípadě zábradlí neodpovídá požadavkům (jednotyčové), nebývá zřizováno zábradlí u podlah kozových lešení o výšce pracovní podlahy nad 1,5 m;
- nejsou zajištěny nebezpečné otvory v podlahách nebo jiných pochozích plochách proti pádu;
- pracovníci nejsou žádným způsobem chráněni proti pádu z volných okrajů střech.

Při kontrolách lešení, jako ochranných i pomocných pracovních konstrukcí, byly zjišťovány stále se opakující závady. Konstrukce nebyly dostatečně pevné, stabilní a odolné proti poškození a vnějším vlivům. Konstrukce lešení byly prováděny v rozporu s návody výrobců a příslušných ČSN pro montáž a demontáž lešení. Lešení (jako ochranná i pomocná pracovní konstrukce) byla provozována bez jejich úplného dokončení, vybavení a vystrojení, s těmito zjištěnými závadami:

- u trubkového lešení není provedeno úhlopříčné ztužení podélné, příčné a vodorovné;
- nedostrojení zábradlí druhou zábradelní tyčí;
- není zajištěn bezpečný přístup na podlahy lešení, žebříky na lešení nemají u výstupu přesah 1,1 m;
- v podlahách lešení jsou mezery větší než 25 mm, podlahové dílce nejsou zajištěny proti posunutí a jsou používány poškozené podlahy, které nezaručují požadovanou pevnost;
- mezery mezi vnitřním okrajem podlahy lešení a přilehlou stěnou jsou větší než 25 cm.

Nepříznivý stav byl zjišťován zejména u malých organizací a u organizací, které si samy montují a užívají trubková lešení a zejména pak pronajatá dílcová lešení. Nepříznivý stav byl dále zjišťován u nižších lešení (do výše 3 pater), umístěných mimo frekventovaná místa veřejných prostranství, např. při výstavbě rodinných domků a podobně. Celkem bylo u těchto konstrukcí, kterými jsou zaměstnanci chráněni proti pádu, zjištěno 119 závad.

Ve 40 případech dočasné stavební konstrukce nebyly předány a převzaty do užívání pro práce ve výškách. Přibližně u stejného počtu zhotovitelů bylo předání lešení formální a nesplnilo svůj účel. V těchto případech předaná a užívaná lešení neodpovídala montážnímu návodu (chybějící zábradlí a výstupy, nedostatečná tuhost a stabilita lešení a pod.).

U 21 zhotovitelů bylo zjištěno, že zaměstnanci, resp. podnikající fyzické osoby, nejsou chráněni proti pádu z výšky osobním zajištěním v případech, kdy nebylo k ochraně použito kolektivní zajištění. V případech, že byly osobní ochranné prostředky proti pádu přidělovány, nebyly ve 32 případech tyto OOPP vhodné proti pádům z výšky a nebyla určena místa k jejich kotvení a uchycení (18 porušení). Zaměstnanci nebyli seznámeni s jejich používáním (41 porušení) a zaměstnavatelé nezajistili jejich pravidelné prohlídky a zkoušení (54 porušení).

Bylo zjištěno v této oblasti jen 12 porušení. Tento poměrně nízký počet zjištění však neodpovídá realitě, protože byl do značné míry ovlivněn předchozím ohlášením kontroly, což umožnilo kontrolovanému subjektu se na kontrolu připravit a zajistit pracoviště (stavby) a zaměstnance příslušnými prostředky a konstrukcemi proti pádu z výšky nebo tyto kontrolované práce po dobu kontroly přerušit.

Neprovádění kontrol zaměstnavatelem, zda jsou dodržovány předpisy k zajištění BOZP, bylo zjištěno ve 36 případech; 6,5% zaměstnavatelů nekontrolovalo používání OOPP. Ostatní zaměstnavatelé kontroly prováděli, ale zpravidla jen formálně.

b) Povinnosti zaměstnanců

Pouze v 18 případech předem ohlášených kontrol bylo zjištěno porušení povinností zaměstnanců při dodržování stanovených pracovních postupů, se kterými byli řádně seznámeni. U 27 kontrolovaných subjektů zaměstnanci nepoužívali přidělené OOPP. Jednalo se převážně o nepoužívání ochranných přileb, ale také prostředků osobního zajištění proti pádu.

ZÁVĚR KONTROLNÍ AKCE

Kontroly byly prováděny v souladu s novými trendy v kontrolní činnosti tím, že jednotlivé kontroly byly cíleně zaměřeny na jednotlivou činnost.

Vzhledem k tomu, že kontrolované subjekty se vzájemně informují a již před kontrolou zpravidla vědí, jaké je její zaměření, v době kontroly inspektorů se práce ve výškách téměř neprováděly, pokud se nejednalo o práce větších firem, které musely být v krátkém termínu dokončeny.

Zaměstnavatelé odstranili ještě v průběhu kontrol 1341 závad, které nebyly takového charakteru, aby bylo nutno vydávat rozhodnutí na jejich odstranění. Inspektoři přesto vydali 2413 rozhodnutí na odstranění dalších závad. Vedle toho vydali také zákazy používání technologií a zákazy provádění činností v případech, kdy bezprostředně ohrožovaly zdraví a život zaměstnanců. Na základě zjištění inspektoráty uložily organizacím celkem 57 pokut. V případech závažných zjištění byly organizace zařazeny do plánu následných kontrol. U 22 subjektů byly tyto následné kontroly provedeny ještě v roce 2005.

Součástí kontroly malých a středních organizací byla ze strany inspektorů i poradenská činnost. I díky ní a společně s propagační a kontrolní kampaní SLICu a soustavnému tlaku na zaměstnavatele ze strany oblastních inspektorátů práce za účinné pomoci odborového svazu Stavba, je v posledních letech zaznamenáván mírný pokles pracovních úrazů v těchto oblastech. Zatímco v roce 2004 došlo k 19 SPÚ, jejichž zdrojem byl pád z výšky, v roce 2005 bylo IBP/OIP nahlášeno těchto úrazů 14. Celková úrazovost se roce 2005 snížila oproti roku 2004 o 11,4%.

Jak vyplývá z poskytnutých informací oblastních inspektorátů práce k tomuto úkolu, lze konstatovat, že úkol byl splněn v požadovaném rozsahu a na dobré úrovni.

Ze zjištění bylo doporučeno tuto kontrolní akci ve stavebnictví zařadit i do plánu kontrolních akcí roku 2007. Soustavnými kontrolami u zaměstnavatelů, ale i podnikajících fyzických osob, je nezbytné dosáhnout toho, aby byly všemi zaměstnavateli vytvářeny bezpečné podmínky pro práce ve výškách, ale i pro stavební práce jako celku.

V tabulkové části je uveden stručný přehled statistických údajů o provedených kontrolách

Tabulka č. 1 Údaje o úkonech provedených IBP/OIP

počet kontrolovaných subjektů	931	počet zjištěných závad s násobností	6904
počet kontrol	1646	průměr závad na jednu kontrolu	4,2

Tabulka č. 2 Nejčastěji porušené předpisy

Předpis	Počet porušení – násobnost	% ze zjištěných porušení
Vyhl. ČÚBP a ČBÚ č. 324/1990 Sb., ve znění vyhlášky č. 363/2005 Sb.	1463	21,2%
NV č. 362/2005 Sb.	115	1,7%
Zákoník práce	4474	64,8%
NV č. 101/2005 Sb.	105	1,5%
Vyhl. č. 48/1982 Sb., ve zně- ní pozdějších předpisů	607	8,8%
ostatní	140	2,0%

Tabulka č. 3 Nejčastěji porušovaná ustanovení vyhlášky č. 324/1990 Sb. a ZP

Předpis	Počet porušení
Vyhl. č. 324/90 Sb. § 9	209
§ 48	199
§ 11	165
§ 4	124
§ 49	120
ZP § 133	590
§ 132a	465
§ 133a	349
§ 134a	304

HÚ 05.1.02 „Bezpečnost vnitrozávodové dopravy – provoz manipulačních a dopravních prostředků a zařízení“

Vláda svým usnesením č. 475 ze dne 19. května 2003 schválila „**Národní politiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**“, vyjadřující vůli nejvyšších výkonných orgánů státu zajistit podmínky pro zachování maximální kapacity pracovní síly v rámci udržitelného rozvoje tak, aby byla zajištěna v daném vnitřním i vnějším prostředí co nejvyšší celková výkonnost ekonomiky a přitom bylo naplněno ústavní právo na uspokojivé pracovní podmínky. Jednou z priorit uvedené národní politiky je i omezování počtu úrazů, nemocí z povolání a nemocí souvisejících s prací. Současně je uloženo vést kampaně k prevenci těchto nežádoucích událostí. Organizování kampaní pro nás vyplynulo též ze vstupu České republiky (dále jen ČR) do Evropské unie (dále jen EU). V souladu s „Národní politikou bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“ byla krátce po vstupu ČR do EU vyhlášena celostátní kampaň „**Bezpečná vnitrozávodová doprava**“. Realizací uvedené kampaně se tehdejší státní odborný dozor nad bezpečností práce (dále jen SOD), vedle snahy o snížení pracovní úrazovosti, současně přihlásil k naplnění cílů „**Národní strategie bezpečnosti silničního provozu**“, schválené vládou usnesením č. 394 ze dne 28. dubna 2004, která si klade za cíl do roku 2010 snížit počet usmrcených v silničním provozu o polovinu stavu z roku 2002.

Pracovní úrazovost vázaná na vnitrozávodovou dopravu a s ní související manipulaci s materiálem se dlouhodobě podílela v rozsahu od 18 % do 31 % na celkové pracovní úrazovosti, v rozsahu od 15 % do 22 % na závažné a v rozsahu od 7 % do 12 % na smrtelné pracovní úrazovosti vykazované v rámci ČR. Z podkladů Policejního prezidia o nehodovosti na pozemních komunikacích za rok 2004, se vnitrozávodová doprava, realizovaná na účelových komunikacích, podílela na 10,3 % všech nehod a na 2,2 % všech usmrcení, ke kterým u nás došlo v silničním provozu. Z těchto důvodů byla kampaň zahrnuta do kontrolních akcí roku 2005.

Etapy kampaně „Bezpečná vnitrozávodová doprava“:

- 1 etapa - **Informační část kampaně**; tato se uskutečnila již v průběhu druhého pololetí roku 2004. V rámci níž bylo navštíveno 1 146 subjektů provozujících vnitrozávodovou dopravu. Osloveno bylo celkem 2 599 vedoucích a zodpovědných zaměstnanců, kteří byli informováni o základních nebezpečí zjišťovaných inspektory v rámci dříve provedených kontrol na jednotlivých úsecích vnitrozávodové dopravy, včetně konkrétních nebezpečí na jejich pracovištích.
- 2 etapa – **Kontrolní část kampaně**, sledující její střednědobý cíl – **vytvoření potřebných předpokladů k postupnému snižování pracovní úrazovosti a silniční nehodovosti** a to formou zvýšeného tlaku na dodržování bezpečnostních předpisů v dané oblasti probíhala v průběhu celého roku 2005 a pokračuje i v roce 2006. Kontrolní část kampaně bylo rozhodnuto organizovat ve dvou letech a to formou celostátních prověrek.
- 3 etapa – **Dlouhodobý cíl kampaně**, kterým je **snížení jak pracovní úrazovosti, tak i silniční nehodovosti, ve vnitrozávodové dopravě.**

Celostátní prověrka „Bezpečnost vnitrozávodové dopravy – provoz manipulačních a dopravních prostředků a zařízení“ byla provedena v souladu s plánem kontrolních akcí systému SÚIP v roce 2005. Předkládaná závěrečná zpráva pak představuje hodnocení prvního roku kontrolní části kampaně „Bezpečná vnitrozávodová doprava“.

Cílem prověrek bylo, formou zvýšeného tlaku na dodržování bezpečnostních předpisů v předmětné oblasti v rámci prováděných kontrol, jakož i při poskytovaných konzultací, vy-

tvořit potřebné předpoklady k postupnému snižování jak pracovní úrazovosti, tak i silniční nehodovosti v dané oblasti. Součástí úkolu bylo též získání přehledu o pracovní úrazovosti vykazované ve vnitrozávodové dopravě. Prověrku tvořily tři samostatné části zaměřené na:

- I. zajištění bezpečného provozu dopravních prostředků na účelových komunikacích a dalších pracovních plochách, spadajících původně do kompetencí SOD, dnes inspekce práce,
- II. zajištění bezpečného provozu jeřábové dopravy,
- III. zajištění bezpečného provozu vleček.

K prověrce vybraly inspektoráty přednostně ty subjekty, u kterých byl v průběhu posledních pěti let vykázán ve vnitrozávodové dopravě smrtelný, popřípadě závažný pracovní úraz. V každém subjektu byla zjišťována úrazovost, vázaná na vnitrozávodovou dopravu a na ni navazující manipulace s materiálem, za účelem vyčíslení velikostí rizik podle sledovaných strojů, technických zařízení a prováděných činností.

Program I. části kontrolní činnosti byl zaměřen na:

- ověření funkčnosti systému řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen BOZP) ve vnitrozávodové dopravě,
- sledování odborné způsobilosti zúčastněných zaměstnanců,
- technický stav používaných dopravních prostředků a mechanismů,
- technický stav účelových komunikací a dalších komunikačních, manipulačních a pracovních ploch,
- organizaci provozu na komunikacích,
- používané postupy při prováděné manipulaci s materiálem.

Programem II. části kontrolní činnosti bylo sledovat dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů k zajištění bezpečnosti provozu vyhrazených zdvihacích zařízení – jeřábů, začleněných do vnitrozávodové dopravy.

Kontrolní činnost byla zaměřena především na:

- systém řízení BOZP včetně vnitřního systému bezpečnosti práce při řízení provozu jeřábů,
- odbornou způsobilost obsluh jeřábů,
- technický stav konstrukce jeřábů, provoz, kontrola a údržba jeřábů,
- způsob manipulace s břemeny.

Program III. části kontrolní činnosti byl zaměřen na:

- úroveň vyhledávání, hodnocení a minimalizování rizik; zajištění dostatečného a přiměřeného seznámení s riziky, s výsledky jejich vyhodnocení a s opatřeními na ochranu před působením rizik (jak vůči zaměstnancům, tak i dalším osobám, vyskytujícím se na příslušných pracovištích),
- vzájemné písemné informování se o rizicích v případě, kdy na jednom pracovišti (vlečce, železniční stanici) plnilo úkoly více zaměstnavatelů,
- odbornou a zdravotní způsobilost zaměstnanců provádějících posun nebo nakládku a vykládku vozidel,
- technický stav používaných dopravních a technických prostředků (pro nakládku a vykládku drážních vozidel),
- technický stav železniční cesty, nakládacích a vykládacích ramp, manipulačních ploch (vleček, resp. železničních stanic),
- organizaci práce a pracovní postupy (vnitřní předpis pro provozování drážní dopravy, místní provozní bezpečnostní předpis ve smyslu nařízení vlády č. 168/2002 Sb.),

- konkrétní chybná jednání zaměstnanců, zejména při posunu, při zajištění dopravních prostředků a mechanismů proti samovolnému pohybu, při manipulaci s ostatními mechanismy (nakladači, manipulačními vozíky, dopravníky, apod.).

Pro zabezpečení vysoké kvality splnění cílů kontrolní činnosti byly prováděny následující kroky:

- provedení odborných seminářů zaměřených do tří oblastí: dopravy, manipulace s materiálem a skladování a zdvihacích zařízení, včetně ukázkové hodnocení úkolu;
- každé čtvrtletí bylo ze strany SÚIP prováděno průběžné vyhodnocení plnění úkolu; na základě tohoto hodnocení byly operativně s inspektory OIP projednány případné závady s cílem přijmout okamžitá nápravná opatření,
- v rámci funkčních kontrol OIP 9.00 a OIP 8.00 byla provedena kontrola všech dosud vypracovaných materiálů z plnění úkolu. Oba inspektoráty byly upozorněny na případné nedostatky při provádění úkolu tak, aby naplňoval stanovené zadání.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI PRVNÍ ČÁSTI KONTROLNÍ AKCE

Při plnění této kontrolní akce bylo inspektoráty provedeno **422** kontrol u 357 subjektů, při kterých bylo zjištěno **2 968** závad, které bylo zjištěno v 5136 případech (závady s násobností). Tabulka 3 v příloze č. 1 podává přehled o provedených kontrolách při rozdělení na oblasti I – III. Optimální mělo být, aby se v jednom subjektu vyskytovaly všechny sledované části I – III., což se nejlépe podařilo vybrat a následně realizovat OIP 4.00, OIP 5.00, OIP 7.00, OIP 8.00 a OIP 10.00.

Tabulka 2 (tohoto úkolu) podává přehled nejčastěji porušovaných ustanovení nejvíce porušovaných předpisů, kterými podle tabulky 1 v uvedené příloze jsou zákoník práce, vyhláška č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů (od 1. 3. 2005 jsou podle problematiky připočítána i porušení příslušných ustanovení nařízení vlády č. 101/2005 Sb.), nařízení vlády č. 378/2001 Sb. a nařízení vlády č. 168/2002 Sb.

V průběhu jednotlivých kontrol nebylo ze strany OIP vydáno 293 rozhodnutí k odstranění závad, neboť příslušné prověřované subjekty ještě v průběhu kontrol vytýkané závady odstranily. Rovněž ve 323 případech OIP na základě místních znalostí v přístupu kontrolovaných subjektů k řešení problematiky BOZP nebyly nuceny vydat rozhodnutí, neboť byla dána záruka k odstranění zjištěných závad. V 56 případech OIP stanovily návrhy potřebných opatření ke zlepšení úrovně BOZP ve vnitrozávodové dopravě. Komentované skutečnosti jsou sumárně uvedeny v tabulce 4 v závěru vyhodnocení tohoto úkolu.

I. část kontrolní činnosti zaměřená na provoz dopravních prostředků na účelových komunikacích a dalších pracovních plochách provedly IBP/OIP u 268 subjektů provozujících vnitrozávodovou dopravu. Zjistili přitom 1 135 závad, představujících nedodržení sledovaných ustanovení předpisů k zajištění BOZP. Sumární výsledky podle jednotlivých OIP jsou uvedeny v závěru této části úkolu v tabulce 1.

V rámci prevence rizik jsou zaměstnavatelé povinni mimo jiné vyhledávat rizika a zjišťovat jejich příčiny a zdroje. Kontrolami bylo zjištěno, že uvedenou povinnost neplnilo 15,3 % zaměstnavatelů a to v rozporu s ustanovením § 132a odst. 3 zákoníku práce. Značné nedostatky při kontrole uvedené povinnosti zjistil zejména OIP 10.00 (porušení v rozsahu 26,7 %) a OIP 8.00 (porušení v rozsahu 50,0 %). Po vyhodnocení a eliminaci odstranitelných rizik jsou zaměstnavatelé povinni přijmout opatření k omezení rizik neodstranitelných - v souladu s ustanovením § 132a odst. 4 zákoníku práce. Tato povinnost v době prověrky nebyla plněna v rozsahu 26,9 %; v rámci OIP 3.00 v rozsahu 44,1 % a OIP 8.00 dokonce v rozsahu 83,3 %.

V souladu s ustanovením § 133 odst. 1 písm. f) zákoníku práce jsou zaměstnavatelé povinni seznámit zaměstnance s existujícími riziky, včetně přijatých opatření na ochranu před jejich působením. Porušování této povinnosti bylo v rámci prověrky zjištěno z 19,1 %, v rámci OIP 9.00 z 22,2 %, OIP 3.00 z 29,4 % a OIP 10.00 ze 30,0 %. Prověrkou bylo dále zjištěno neplnění požadavku ustanovení § 132 odst. 4 zákoníku práce, podle kterého jsou zaměstnavatelé, plnící úkoly na jednom společném pracovišti, povinni se vzájemně písemně informovat o existujících rizicích. Uvedený nedostatek zjistil např. OIP 3.00 v rozsahu 31,8 % a OIP 8.00 dokonce ve všech kontrolovaných subjektech.

Při sledování zdravotní způsobilosti zaměstnanců bylo zejména zjišťováno, že zaměstnavatelé připouští, aby jejich zaměstnanci vykonávali práce, jejichž výkon neodpovídá jejich zdravotní způsobilosti, a to v rozporu s ustanovením § 133 odst. 1 písm. a) zákoníku práce. Uvedený nedostatek byl prověrkou zjištěn v rozsahu 18,4 %, v rámci OIP 6.00 z 21,6 %, OIP 7.00 z 27,3 % a OIP 3.00 z 36,0 %. Při sledování systému řízení BOZP byly další nedostatky zjišťovány v oblasti osobních ochranných pracovních prostředků. V rozporu s ustanovením § 133a odst. 5 zákoníku práce neposkytují zaměstnavatelé OOPP, včetně mycích, čistících a dezinfekčních prostředků, což bylo v rámci prověrky zjištěno v rozsahu 8,2 %, ze strany OIP 9.00 z 13,9 % a OIP 10.00 z 16,7 %. Rovněž nebyly poskytovány ochranné nápoje, což je v rozporu s ustanovením § 133a odst. 3 zákoníku práce, ve vazbě na ustanovení § 5 nařízení vlády č. 178/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Toto bylo prověrkou zjištěno z 11,0 %. Uvedený nedostatek zjistil OIP 6.00 dokonce v rozsahu 54,1 % kontrolovaných subjektů.

Při sledování odborné způsobilosti bylo zjištěno, že zaměstnavatelé v celostátním rozsahu z 10,5 % pověřují své zaměstnance pracemi pro které nejsou oprávněni, resp. připouští tento výkon práce. Uvedenou skutečnost, která znamená nerespektování § 133 odst. 1 písm. a) zákoníku práce, zjistil OIP 4.00 u 13,3 %, OIP 9.00 u 13,9 %, OIP 10.00 u 24,1 % a OIP 8.00 u 30,0 % kontrolovaných subjektů.

V rozporu s ustanovením § 133 odst. 1 písm. f) zákoníku práce, nezajišťují zaměstnavatelé pro zúčastněné zaměstnance (podle potřeb vykonávaných prací) ve vhodných intervalech dostatečné a přiměřené informace a pokyny o BOZP, týkající se jejich pracovišť a prováděných prací. Tento nedostatek, zjištěný v rámci prověrky u 13,5 % sledovaných subjektů, konstatoval OIP 5.00 v rozsahu 22,0 % a OIP 10.00 v rozsahu 26,7 % kontrolovaných subjektů. Nedostatky byly zjištěny též při kontrole zajišťování a provádění jednotlivých typů školení podle ustanovení § 133 odst. 1 písm. e) zákoníku práce. Tento nedostatek konstatoval OIP 10.00 u 26,7 % a OIP 8.00 dokonce u 73,3 % subjektů, při celostátním průměru porušení 17,3 %.

Nedostatky související se zajišťováním technického stavu provozovaných prostředků se soustřeďovaly zejména do těchto oblastí:

- zaměstnavatelé provozující manipulační vozíky s vlastním pohonem nemají k používaným vozíkům provozní dokumentaci, resp. tato je neúplná – v rozporu s ustanovením § 3 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 378/2001 Sb. Tento nedostatek byl celostátně zjištěn z 15,3 %, v rámci OIP 10.00 z 56,7 %. U manipulačních vozíků bez vlastního pohonu byl stejný nedostatek celostátně konstatován u 8,5 % sledovaných subjektů; v rámci OIP 9.00 z 16,7 %, OIP 7.00 z 27,3 % a OIP 10.00 z 26,7 %,
- provozovatelé manipulačních vozíků, v rozporu s ustanovením § 134a odst. 1 písm. a) zákoníku práce, nezajistili, aby používané vozíky byly vybaveny stanovenými ochrannými prvky a prostředky chránícími život a zdraví zaměstnanců. U vozíků s vlastním pohonem byl tento nedostatek celostátně zjištěn v rozsahu 23,3 % - v rámci OIP 7.00 z 27,3 %, OIP 9.00 z 27,8 %, OIP 3.00 ze 40,0 % a OIP 4.00 z 50,0 %. U vozíků bez vlastního pohonu celostátně v rozsahu 7,2 % a kupř. v rámci OIP 5.00 v rozsahu 9,8 %,
- provozované manipulační vozíky musí být v návaznosti na ustanovení § 134a odst. 1 písm. c) zákoníku práce pravidelně a řádně udržovány, kontrolovány a revidovány. Tato

povinnost nebyla v době kontrol celostátně plněna v rozsahu 31,0 %; v rámci OIP 10.00 v rozsahu 46,7 %, OIP 7.00 v rozsahu 40,0 % a OIP 8.00 dokonce v rozsahu 70,0 %.

Jednotlivá pracoviště používaná v rámci vnitrozávodové dopravy musí být podle ustanovení § 134 písm. a) zákoníku práce, v návaznosti na příslušná ustanovení nařízení vlády č. 101/2005 Sb., tak prostorově a konstrukčně uspořádána a vybavena, aby pracovní podmínky pro zaměstnance z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům. Po vyhodnocení kontrol bylo zjištěno, že tento skupinový požadavek není celostátně respektován z 19,1 %; v rámci OIP 6.00 z 21,6 %, OIP 7.00 z 27,6 %, OIP 10.00 ze 40,0 % a OIP 3.00 dokonce ze 44,1 %. Dále možno konstatovat, že sledovaná pracoviště nebyla v době kontrol pravidelně uklížena, čištěna, udržována, nedostatečně osvětlena a osvětlovací tělesa byla ve špatném technickém stavu. Značné nedostatky byly zjišťovány při kontrole mimoobjektových komunikací, kam jsou odkládány nepotřebné a nepoužívané věci a materiály, čímž dochází k zužování průjezdných profilů. Uvedené nedostatky znamenají porušování zejména ustanovení § 134 písm. a) a d) zákoníku práce, v návaznosti na příslušná ustanovení nařízení vlády č. 101/2005 Sb., a dále pak nařízení vlády č. 11/2002 Sb., ve znění Nařízení vlády č. 405/2004 Sb. Jednotlivé závady na mimoobjektových komunikacích byly zjištěny v rozsahu 26,1 %.

V části I. programu byl ověřován též technický stav nakládacích a vykládacích ramp ve vazbě na ustanovení § 134 písm. a) zákoníku práce, a v návaznosti na příslušná ustanovení nařízení vlády č. 101/2005 Sb. Rozsah porušování sledovaných ustanovení předpisů BOZP podle jednotlivých OIP je uveden v následujícím přehledu:

Oblastní inspektorát práce	Rozsah porušování sledovaných předpisů BOZP (%)
OIP pro hlavní město Prahu	26,3
OIP pro Středočeský kraj	16,7
OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu	11,4
OIP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj	5,4
OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj	14,8
OIP pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj	25,0
OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj	19,4
OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj	13,3
System SÚIP	15,4

Organizace provozu na komunikacích

Dosahovanou úroveň bezpečnosti, plynulosti ale i hospodárnosti celé vnitrozávodové dopravy, jakož i navazující manipulace s materiálem, do značné míry ovlivňuje její organizační uspořádání, stanovené zaměstnavatelem. Podle ustanovení § 3 nařízení vlády č. 168/2002 Sb. je provozovatel vnitrozávodové dopravy povinen zpracovat místní provozní bezpečnostní předpis, resp. dopravně provozní řád, ve kterém stanoví postupy pro provozování jednotlivých úseků a oblastí uvedené dopravy, způsob provádění pracovních operací atd. Toto opatření nebylo v době kontrol zpracováno (resp. vykazovalo závažné nedostatky) v rozsahu 21,7 %. Nejvíce nedostatků bylo zjištěno u provozovatelů vnitrozávodové dopravy v regionu Moravskoslezského a Olomouckého kraje a na území hlavního města Prahy.

V této části programu kontrolní činnosti byly zejména sledovány pracovní postupy související s nakládkou a vykládkou provozovaných strojů a technických zařízení. Souhrnně lze uvést, že zaměstnavatelé v rozsahu 26,3 % neorganizují práci způsobem, který by zajistil dodržování zásad bezpečného chování zaměstnanců, a to v rozporu s ustanovením § 134e odst. 1 zákoní-

ku práce. Nejhorší stav byl zjišťován v okruhu působnosti OIP 6.00 a OIP 10.00. Zaměstnanci jsou ohrožováni zejména možnostmi pádu manipulovaných břemen – materiálu (zjištěno v rozsahu 19,5 %) a dále pak možnostmi poškození zdraví v rámci ruční manipulace s břemeny (zjištěno v rozsahu 17,7 %).

Další nedostatky, které nebylo možno zahrnut do celkových výsledků, lze ve stručnosti vyjádřit takto:

- neseznamování zaměstnanců s kategorií, do které byla zařazena jimi vykonávaná práce – v rozporu s ustanovením § 133 odst. 1 písm. b) zákoníku práce,
- závadný technický stav některých objektů a jejich částí, využívaných v rámci vnitrozávodové dopravy; kupř. množství vrat není zajistitěných proti samovolnému zavření, vysunutí a vypadnutí z jejich vedení – v rozporu s ustanovením § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 101/2005 Sb., ve vazbě na body 3.4.1 a 3.4.5 přílohy k tomuto nařízení,
- závadný technický stav řady provozovaných manipulačních vozíků spočívající zejména:
 - ✓ v nevybavení stanovených zdvižných vozíků zádržným systémem, popř. dalším technickým zařízením, určeným k ochraně obsluhy pro případ převrácení vozíku, za účelem snížení rizika ztráty jeho stability – v rozporu s ustanovením § 134a odst. 1 písm. a) zákoníku práce, v návaznosti na bod 5 přílohy č. 3 k nařízení vlády č. 378/2001 Sb.,
 - ✓ ve špatném výhledu z místa řízení a ovládání vozíku – v rozporu s ustanovením § 134a odst. 1 písm. b) zákoníku práce, v návaznosti na bod 6 písm. d) přílohy č. 3 k nařízení vlády č. 378/2001 Sb.,
 - ✓ ve značně poškozených sedadlech u vozíků se sedící obsluhou - v rozporu s ustanovením § 134a odst. 1 zákoníku práce,
- chybějící vyznačení maximálně přípustného zatížení podlah ve skladových objektech - v rozporu s ustanovením § 134 písm. a) zákoníku práce, v návaznosti na bod 10.1 přílohy k nařízení vlády č. 101/2005 Sb.,
- nevyznačení komunikačních tras a to jak pro provoz dopravních prostředků, tak i pohyb chodců - v rozporu s ustanovením § 134 písm. a) zákoníku práce, v návaznosti na bod 5.1 přílohy k nařízení vlády č. 101/2005 Sb.

V části II. programu kontrolní činnosti uskutečnily IBP/OIP kontrolu u 297 subjektů, kde bylo zjištěno podle kontrolních seznamů celkem 788 závad. Při kontrolách byly zjištěny zejména tyto nedostatky:

System řízení BOZP včetně vnitřního systému bezpečnosti práce při řízení provozu jeřábů

- Provozovatel jeřábu nemá vyhledána rizika a provedeno jejich vyhodnocení – zjištěno u 49 subjektů (nejvíce v regionech OIP 9.00 a OIP 10.00).
- Provozovatel jeřábu nezajistil dostatečné a přiměřené seznámení zaměstnanců a spolupracujících subjektů s riziky, s výsledky jejich vyhodnocení a s opatřeními na ochranu před jejich působením – zjištěno u 43 subjektů.
- Provozovatel nevyhodnotil rizika a nepřijal opatření k omezení jejich působení – zjištěno u 34 subjektů.
- V případě, že na 1 pracovišti plní úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, se zaměstnavatelé písemně neinformují o rizicích a vzájemně nespolupracují při zajišťování BOZP – zjištěno u 27 subjektů.
- Provozovatel nemá vypracován vnitřní Systém bezpečné práce (v potřebném rozsahu) – zjištěno u 79 subjektů (nejvíce v regionu OIP 9.00).
- Provozovatel připustil, aby zaměstnanci vykonávali práce, jejichž výkon neodpovídá jejich zdravotní způsobilosti – zjištěno u 43 subjektů.

- Provozovatel neposkytuje OOPP podle vlastního seznamu na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce – zjištěno u 29 subjektů.
- Provozovatel nevede stanovenou provozní dokumentaci, resp. ji nemá vůbec zavedenou – zjištěno u 42 subjektů.

Odborná způsobilost obsluh jeřábů

- Provozovatel pověřuje jeřábníky obsluhou bez příslušného oprávnění – zjištěno u 15 subjektů.
- Provozovatel pověřuje vazače vázáním bez příslušného oprávnění – zjištěno u 10 subjektů.
- Provozovatel neprovádí školení a ověření znalostí obsluh – zjištěno u 51 subjektů (nejvíce v regionech OIP 9.00 a OIP10.00).
- Provozovatel neseznamuje pravidelně obsluhy zařízení s riziky, popř. pokyny o BOZP – zjištěno u 31 subjektů.

Technický stav konstrukce jeřábu, provoz, kontrola, údržba

- Provozovatel provozuje jeřáby se závadami v technickém stavu (neprovádění údržby, kontrol a revizí) – zjištěno u 124 subjektů.
- Nejsou prováděny následné kontroly 1 x ročně – zjištěno u 34 subjektů.
- Zařízení není používáno k účelům a za podmínek, pro které je určeno – zjištěno u 7 subjektů.
- Není zajištěn bezpečný přístup obsluhy k zařízení a dostatečný manipulační prostor pro činnost jeřábu – zjištěno u 30 subjektů.
- Není zajištěna ochrana zaměstnanců proti nebezpečnému dotyku zařízení pod napětím – zjištěno u 13 subjektů.
- Vázací, závěsné a uchopovací prostředky nejsou voleny s ohledem na manipulované břemeno – zjištěno u 24 subjektů.
- Není provedeno zabezpečení jeřábu v době jeho nepoužívání – zjištěno u 24 subjektů.

Způsob manipulace s břemeny

- Není provedeno vybavení jeřábu zábranou nebo přijetím opatření tam, kde je riziko kontaktu nebo zachycení zaměstnanců – zjištěno u 18 subjektů.
- Obsluha nemá možnost se přesvědčit, že se v nebezpečných prostorách nenachází žádný zaměstnanec – zjištěno u 9 subjektů.
- Nebylo provedeno opatření k zabránění kolize s okolními předměty nebo se zaměstnanci, kteří se nacházeli v jeho manipulačním prostoru – zjištěno u 34 subjektů (nejvíce v regionu OIP 9.00).
- Vázání břemen prováděno bez součinnosti s jeřábníkem – zjištěno u 7 subjektů.
- Nebyla zajištěna vzájemná koordinace obsluh jeřábů, když byla břemena zdvíhána nebo přemístována dvěma jeřáby – zjištěno u 5 subjektů.

Při plnění III. části programu této kontrolní akce bylo IBP/OIP provedeno 162 kontrol vleček, resp. železničních stanic.

Bylo zjišťováno porušení zákoníku práce, vyhlášky č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů (od 1. 3. 2005 nařízení vlády č. 101/2005 Sb.) a nařízení vlády č. 168/2002 Sb.; ojedinele bylo zjištěno i porušení drážních předpisů, a to jak zákona č. 266/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tak jeho prováděcích vyhlášek (č. 173/1995 Sb. a č. 177/1995 Sb., oba předpisy ve znění pozdějších předpisů, resp. některých dalších předpisů).

Oproti částem I. a II. programu, u části III. bylo shledáváno závad minimálně; z toho důvodu nejsou ve většině zjištěných případů uváděny počty závad, ale jen jejich popis.

Povinnost mít provedeno vyhledání a vyhodnocení rizik je zavedeno již několik let. V organizaci ČD byla přijata sjednocující opatření k této problematice. Bylo zjištěno 26 případů porušení této povinnosti; ve 30 případech nebyli zaměstnanci o rizicích informováni, ve 25 případech zaměstnavatel nepřijal opatření k omezení působení rizik. U této oblasti je možno konstatovat i zjištění nepoužívání stanovených OOPP při posunu; OOPP nebyly přiděleny v 18 případech.

Ani v oblasti vzájemného písemného informování o rizicích v případě, že na jednom pracovišti plní úkoly zaměstnanci více zaměstnavatelů, nebylo zjištěno množství závad (11 případů). Je však pravdou, že pouze v minimálně případech byl/i inspektor/ři přímo účasten/účastni návaznosti jednotlivých operací vnitrozávodové dopravy bezprostředně ten den a tedy bylo málo příležitostí zjistit konkrétní porušení tohoto požadavku. Rovněž je třeba si uvědomit, že na všech seminářích v rámci informační části kampaně byl tento požadavek zdůrazňován, proto nejspíš byly subjekty na kontrolu připraveny, a proto požadované písemné informace měly kontrolované subjekty připraveny.

V oblasti kvalifikace nebyly závady zjištěny. Zcela ojediněle (10 případů) byly zjištěny případy neprovedení vstupních a periodických lékařských prohlídek (je nutno si uvědomit platnost a závaznost dopravního předpisu – vyhlášky č.100/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a také na vysoké úrovni provádění závodní preventivní péče pro drážní dopravu), a plně jsou zaměstnavateli respektovány závěry těchto prohlídek. Více závad však bylo zjištěno při ověřování zdravotní způsobilosti v souvislosti s noční prací (OIP 3.00 zjistil neprovedení této prohlídky u 18 zaměstnanců).

Technický stav používaných dopravních a technických prostředků

Z důvodu, že hlavní kontrolovanou oblastí byla provázanost vnitrozávodové dopravy, technickému stavu používaných dopravních a technických prostředků se IBP/OIP věnovaly jen okrajově. Pouze OIP 9.00 konstatuje používání vagónů neopatřených zajišťovací brzdou a OIP 8.00 konstatuje zase zdeformované kovové poklapy u násypných vagónových košů; další OIP poukazují jak na absenci nezbytné provozní dokumentace (zejména u přenosných vyrovnávacích ramp), tak neprovádění stanovených prohlídek, kontrol a revizí (zejména vrátek k posunu). Konkrétní závady vytkly OIP ve svých protokolech a pro jejich různorodost je nelze obecně sumarizovat. Nejvíce závad bylo zjištěno u provozu dopravníků (17 zjištění) – i tato skutečnost zdůvodňuje zařazení jejich kontroly do pokračující kampaně v roce 2006.

Technický stav železniční cesty, nakládacích a vykládacích ramp, manipulačních ploch

V této oblasti kontroly bylo zjištěno větší množství závad. Nebyl dodržován volný schůdný a manipulační prostor pro bezpečný pohyb osob a manipulaci s materiálem (porušení zjištěno ve 40 případech); kolejiště byla zarostlá travou a nálety; dále nebylo prováděno označení stožárů, sloupů, nosných konstrukcí a jiných překážek zasahujících do volného schůdného a manipulačního prostoru (18 případů). Špatná byla kvalita požadovaného barevného provedení používaných zarážek (zjištěno v 7 případech).

Dále bylo zjištěno, že některé kusé koleje nebyly ukončeny návěstí „Posun zakázán“, poškozena byla i samotná pražcová zarážedla na jejich koncích. Závady byly zjišťovány u vadného nastavení výhybkových návěstidel nebo jejich nečitelností. U přechodových můstků se jednalo o jejich závadný technický stav (prasklá prkna, chybějící části), jejich neoznačení nosností, nezvýraznění bočních hran a v neposlední řadě jejich nepoužívání samotnými osobami provádějícími nakládku a vykládku.

Ve 22 případech nebyl vlečkový přejezd označen výstražnými kříži (*poznámka*: v roce 2005 zemřelo na železničních přejezdech při 269 nehodách 21 lidí a dalších 103 osob bylo zraněno). U nakládacích a vykládacích ramp se jednalo o závady v neoznačení okrajů bezpečnostním označením, jejich nerovném povrchu a v případě, že se zde pohybují i osoby, v jejich nevybavení ochranným zábradlím (zjištěno v 18 případech). OIP 9.00 u dvou subjektů zjistil

zanesení kolejí až do úrovně hlav (blátem a nečistotami), což znemožňovalo řádné uložení zarážek.

Organizace práce a pracovní postupy

OIP 10.00 konstatoval nestanovení pracovního postupu pro čištění a údržbu kolejového svršku, další OIP poukazují jak na nevypracování vnitřního předpisu stanoveného obsahu (viz. požadavek § 22 odst. 1 a § 35 odst. 1 zákona č. 266/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů – zjištěno v 10-ti případech), tak na vypracování místního provozního bezpečnostního předpisu, který by upravoval organizaci práce a pracovní postupy pro činnosti prováděné ve vlečkovém provozu, resp. v železniční stanici (zjištěno ve 32 případech). Tato skutečnost je dosti zarážející vzhledem k dlouholeté platnosti drážních pravidel Op 16, které mohou být pro vlečky jednoznačným vzorem pro vypracování vlastního konkrétního předpisu.

Závada spočívající v nedostatečně zajištěných vozidlech byla zjištěna v 19-ti případech. Chybná jednání při posunu, při přecházení kolejí před jedoucimi vozy a některé další typické závady v železniční dopravě byly zjištěny v 15-ti případech.

V plánovacím listu ani kontrolním seznamu nebylo stanoveno provádět kontrolu problematiky související s pracovní dobou a jejím rozvržením, s požadavky na pracovní smlouvy, s kategorizací prací, s pracovními úrazy a mnoho dalších (regály, nízkotlaké kotelny, revize elektrických spotřebičů apod.). Nicméně tyto závady inspektoři neopomenuli, uvedli je ve svých protokolech a řádně je projednali včetně uložení opatření na jejich odstranění.

ZÁVĚR PRVNÍ ČÁSTI KONTROLNÍ AKCE

Část kontrolní činnosti zaměřené na sledování úrovně bezpečnosti provozu jednotlivých mobilních technických prostředků na nejrůznějších komunikacích a dalších pracovních plochách odhalila celou řadu závad a nedostatků, zejména pak v systému řízení této dopravy a zajišťování její bezpečnosti. Bezpečnost provozu dopravních prostředků a dalších mobilních pracovních strojů zahrnuje jak jejich bezpečný – provozuschopný technický stav, tak i potřebnou míru bezpečného počínání obsluh uvedených strojů, včetně odpovídajícího – bezpečného stavu jednotlivých komunikací a dalších pracovních ploch, určených k provozu této mobilní techniky. Kontrola odhalila řadu zaměstnavatelů, kteří si stále neuvědomují uvedené souvislosti a celkovému řízení, resp. vytváření funkčního systému bezpečného provozu všech mobilních strojů a technických zařízení nevěnují potřebnou pozornost.

Výsledky kontrolní činnosti při provozu jeřábové dopravy ukázaly, že se stále v této oblasti vyskytují nedostatky vyplývající z nedodržování právních předpisů, a to zejména v tom, že organizacemi zpracovaný vnitřní provozně bezpečnostní předpis - systém bezpečné práce - je velmi často formální (pouhé opsání požadavků již zrušené ČSN 27 0143) a neobsahuje řešení problematiky na konkrétních pracovištích a tím nejsou vyhledána i konkrétní rizika. Dále provozovatelé jeřábů nevytvářejí bezpečné podmínky pro jejich činnost, zejména tím, že tyto provozují v neodpovídajícím technickém stavu a že neprovádí jejich pravidelnou údržbu, kontroly a revize.

Při vyhodnocení části vlečky lze souhrnně konstatovat, že kontroly, po předcházející osvětové části kampaně, neodhalily závažné porušování povinností vyplývajících z bezpečnostních předpisů, ani nadměrný počet závad. Nicméně rezervy přetrvávají v problematice vyhledávání, vyhodnocování a eliminace rizik, resp. v případě jejich neodstranění v upozorňování zaměstnanců na ně. Dále pak v snadno odstranitelných závadách přijmutím vhodných organizačních opatření, k nimž lze přiřadit zachování volného schůdného a manipulačního prostoru, zajištění vhodných nátěrů, pořádku v kolejišti (tj. dbaní na řádné ukládání zarážek do stojanů), ale zejména kontrola ze strany zaměstnavatele nad zajišťováním vozidel proti pohybu.

Jak je již uvedeno v úvodu, cílem kontrol tohoto úkolu bylo i získání podkladů o pracovní úrazovosti, vykazované ve vnitrozávodové dopravě a na ni navazující manipulace s materiálem, a provedení její analýzy za účelem vyčíslení velikostí rizik. Za tím účelem byl v každém z kontrovaných subjektů prováděn sběr prvotních podkladů o pracovní úrazovosti:

- a) za období let 2000 až 2004 a to sumárním způsobem,
- b) za rok 2004 podle provozovaných zařízení a prováděných činností.

Za uvedené období bylo sledováno celkem 181 382 zaměstnanců, u kterých bylo evidováno celkem 3 034 pracovních úrazů (ve kterých je zahrnuto 13 úrazů smrtelných), pro které zameškali 224 536 kalendářních dnů. Sumární výsledky podle sledovaných let jsou uvedeny v tabulce 2 na straně 23.

Ze získaných podkladů byly vyčísleny sledované ukazatele pracovní úrazovosti (četnost případů na 100 pojištěnců a průměrné procento pracovní neschopnosti) a tyto porovnány s celostátními výsledky – viz tabulku 3 na téže straně. Z tabulky vyplývá, že úrazová četnost ve vnitrozávodové dopravě je v průměru sice nižší oproti celostátním hodnotám, vykazuje ale nepříznivý vývojový trend. Druhý ze sledovaných ukazatelů (průměrné procento pracovní neschopnosti) v rámci vnitrozávodové dopravy jednak vykazuje nepříznivý vývoj, jednak převyšuje celostátní hodnoty.

Vedle souhrnných údajů o pracovní úrazovosti vykazované ve vnitrozávodové dopravě za sledované období byly dále získány přesnější podklady o této úrazovosti vykázané v roce 2004 podle provozovaných zařízení, resp. prováděných činností. Získané podklady jsou uvedeny v tabulce 4 na straně 24.

Výrazně vyšší počet vykázaných zaměstnanců v tabulce 4 (74 633) oproti tabulce 2 za rok 2004 (37 581) je způsoben zejména tím, že ruční manipulace a obsluha ručních vozíků není v rámci vnitrozávodové dopravy samostatnou profesí, ale je zejména součástí obsluh jednotlivých strojů a strojních zařízení. Ale i po odečtení zaměstnanců vázaných na ruční manipulaci a ruční vozíky stále zůstává celkový počet zaměstnanců v tabulce 4 (39 744) vyšší oproti tabulce 2. Tento rozdíl je ovlivněn skutečností, že někteří zaměstnanci jsou pověřeni obsluhou více strojů. Rozdílné počty úrazů, jakož i zameškaných kalendářních dnů v tabulce 4 (850 a 45 045) oproti tabulce 2 (615 a 41 626), způsobené nepřesnostmi při shromažďování a zpracovávání podkladů, které nebylo možno vyloučit, bylo nutno ponechat pro další výpočet.

Cílem úrazové analýzy bylo ze získaných podkladů o pracovní úrazovosti vykazované ve vnitrozávodové dopravě vyčísřit velikosti rizik, vázaných na obsluhu sledovaných zařízení, resp. prováděné činnosti. V souvislosti s dnešním chápáním rizika jako součinu pravděpodobnosti výskytu škody a závažnosti této škody byl výpočet rizika proveden podle následujícího vztahu:

Obsluha zařízení – prováděná činnost	Hodnota rizika
Ruční manipulace	$2,436 \times 10^{-2}$
Profese související s provozem vlečky	$6,620 \times 10^{-3}$
Obsluha manipulačních vozíků s vlastním pohonem	$5,131 \times 10^{-3}$
Obsluha ostatních dopravních a pracovních strojů	$4,373 \times 10^{-3}$
Obsluha a řízení autojeřábů	$3,329 \times 10^{-3}$
Obsluha dopravníků	$2,941 \times 10^{-3}$
Obsluha jeřábů	$1,469 \times 10^{-3}$
Obsluha manipulačních vozíků bez vlastního pohonu	$5,517 \times 10^{-4}$
Průměrná hodnota – celkem	$6,874 \times 10^{-3}$
Průměrná hodnota – bez ruční manipulace	$2,403 \times 10^{-3}$

$R_i = M\dot{U}_\varepsilon \times M\dot{U}_z$, ve kterém znamená:

$M\dot{U}_\varepsilon$ - měrnou úrazovou četnost, která vyjadřuje počet úrazů na 1 zaměstnance příslušné profese - obsluhy (prováděné činnosti) za období jednoho roku,

$M\dot{U}_z$ - měrnou úrazovou závažnost, která vyjadřuje počet zameškaných kalendářních dnů na jednoho zaměstnance příslušné profese – obsluhy (prováděné činnosti) za období jednoho roku.

Vyčíslené hodnoty rizik profesí – obsluh jednotlivých zařízení a prováděné činnosti ve vnitro-závodové dopravě jsou uvedeny v následujícím přehledu:

Přímo alarmující je pak skutečnost, že z celkového počtu vykázaných úrazů, přes 44 % tvořily úrazy, ke kterým došlo v rámci ruční manipulace, prováděné zejména jako součást hlavní pracovní činnosti, které vedly k téměř 37 % celkem zameškaných kalendářních dnů.

Tabulka 1 – Nejčastěji porušované předpisy

Předpis	Počet porušení	% ze zjištěných porušení
Zákoník práce	2 099	72,9
Vyhláška č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů (přiřazeny i konkrétní porušení NV č. 101/2005 Sb.)	276 + 172 448	15,6
Nařízení vlády č. 378/2001 Sb.	213	7,4
Nařízení vlády č. 168/2002 Sb.	50	1,7
Celkem	2 954	

Tabulka 2 - Porušovaná ustanovení předpisů, které byly nejčastěji porušovány (počet závad bez násobnosti)

Porušení předpisu	Charakteristika závady	Počet porušení
ZP § 134a odst. 1 písm. c)	Neprovádění stanovených revizí a kontrol	505
ZP § 133 odst. 1 písm. e)	Závady v oblasti školení	222
ZP § 132a odst. 3	Nevyhledání a neseznámení s riziky	218
ZP § 133b + NV č. 11/2002 Sb. + Vyhl. č. 48/1982 Sb. § 8/a + dopravní a drážní předp.	Závady v oblasti bezpečnostních značek a signálů	152
ZP § 133 odst. 1 písm. a)	Práce neodpovídající schopnostem a zdravotní způsobilostí	96
ZP § 133 odst. 1 písm. f)	Závady v oblasti poskytování pokynů	79
ZP § 133 odst. 1 písm. a)	Závady v organizaci práce a pracovních postupech z toho problematika ohrožení dopravou	60
ZP § 134a odst. 1 písm. a)	Chybějící ochranná zařízení	52
NV č. 168/2002 Sb.	MPBP nevypracován, nebo vypracován nedostatečně	46
ZP § 132a odst. 4	Neprovedena opatření k omezení působení rizik	45
NV. č. 378/2001 Sb. odst. 4 a 2	Chybějící dokumentace	35
ZP § 132/4/a),b)	Písemné informování o rizicích, resp. organizace tak, aby byli zaměstnanci chráněni před riziky	33
NV č. 378/2001 Sb. § 3 odst.1 písm p)	Chybí výstražné značky, značení, signalizace	31
Vyhl. č. 48/1982 Sb. § 228 + NV č. 378/2001 Sb. § 3 odst 5 písm. c)	Závady u vozíků	16

Tabulka 1 – Celkové výsledky části I kontrolní akce podle jednotlivých IBP/OIP

IBP/OIP	Počet			Průměrné % porušení sledovaných předpisů
	kontrolovaných subjektů	zjištěných závad	závad na subjekt	
pro hlavní město Prahu	34	174	5,1	19,2
pro Středočeský kraj	30	60	2,0	6,7
pro Jihočeský kraj a Vysočinu	41	131	3,2	10,6
pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj	37	253	6,8	22,2
pro Ústecký kraj a Liberecký kraj	30	119	4,0	14,5
pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj	30	120	4,0	15,0
pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj	36	92	2,6	8,2
pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj	30	186	6,2	20,2
Celkem	268	1135	4,2	14,5

Tabulka 2 - Sumární hodnoty pracovní úrazovosti podle sledovaných let.

Rok	Počet			
	zaměstnanců	pracovních úrazů	z toho úrazů smrtelných	zameškaných kal. dnů
2000	36 508	527	3	39 241
2001	35 490	658	2	47 928
2002	35 399	632	5	51 723
2003	36 404	602	3	44 018
2004	37 581	615	0	41 626
Celkem	181 382	3 034	13	224 536

Tabulka 3 - Porovnání celostátně sledovaných ukazatelů pracovní úrazovosti

Četnost případů na 100 pojištěnců	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
ČR	2,06	2,08	2,03	1,87	1,86	0,90
Vnitrozávodová doprava	1,44	1,85	1,79	1,65	1,64	1,14

Průměrné % pracovní neschopnosti	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
ČR	0,229	0,231	0,232	0,222	0,223	0,97
Vnitrozávodová doprava	0,294	0,370	0,400	0,331	0,303	1,03

Tabulka 4 - Získané hodnoty pracovní úrazovosti podle sledovaných zařízení

Zařízení/činnost	Počet				
	provozovaných zařízení	zaměstnanců	úrazů	z toho SPÚ	zameškaných kalendář. dnů
Jeřáby	6 844	16 104	89	0	4 282
(z toho autojeřáby)	155	311	2	0	161
Motorové vozíky	4 578	10 263	114	0	4 741
Ruční vozíky	4 209	11 430	45	0	1 602
Dopravníky	3 968	2 890	23	0	1 068
Ostatní motorové prostředky	4 418	8 277	78	0	3 841
Prostředky k provozu vlečky	1 158	2 210	29	0	1 115
Ruční manipulace	žádné	23 459	472	0	28 396
Celkem	25 175	74 633	850	0	45 045
Celkem (bez ruční manipulace)	25 175	51 174	378	0	16 649

HÚ 05.1.03 „Kontrola systému BOZP v malých a středních podnicích“

Malé a střední podniky zaměstnávají v České republice, stejně jako v EU okolo 65 % pracovních sil a představují přes 90% z celkového počtu podnikatelských subjektů. Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci proto v rámci programu technické pomoci pro malé a střední podniky od roku 2004 propaguje program „Správná praxe BOZP pro malé a střední podniky“ s důrazem na hodnocení rizik a přijímání preventivních opatření proti vzniku nehodových událostí. Systém inspekce práce vychází také z usnesení vlády ČR č. 1159 z 24. 11. 2004, které se zabývá podporou malého a středního podnikání v letech 2005 a 2006. Z výše uvedeného byl v roce 2005 tento úkol řešen v souladu s národní politikou ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků a pracovního prostředí, schválenou usnesením vlády ČR č. 475 ze dne 19. 5. 2003.

Cílem úkolu bylo plošné preventivní působení na subjekty u nichž dosud nebyla provedena kontrola stavu zajišťování bezpečné práce. Důležité nebylo jen zjištění skutečného stavu zabezpečení oblastí BOZP a stanovení opatření k nápravě nedostatků, ale také provedení poradenské činnosti (ve vhodné formě) a zařazení kontrolovaných subjektů do systému následných a periodických kontrol tak, aby pozornost věnovaná této oblasti nabyla trvalého charakteru. **Součástí tohoto úkolu v druhé polovině roku 2005 byla i kontrola dodržování povinností zaměstnavatelů v pracovněprávní oblasti**

Organizace kontrol a vyhodnocení zjištění v rámci úkolu:

1. Výběr subjektů se orientoval na subjekty se 6 až 249 zaměstnanci, u kterých ještě nebyla kontrola prováděna. Subjekty byly vybírány z oblastí zemědělství, dřevozpracujícího a nábytkářského průmyslu, služeb, strojírenské výroby, výroby a zpracování kovů, výroby kovových konstrukcí, zpracovatelského průmyslu, zejména textilního průmyslu a průmyslu zpracování plastů, papírenského a polygrafického průmyslu, subjektů provádějících bourací práce, subjektů z oblastí pohostinství a poskytování ubytovacích služeb, ze zdravotnictví, školství, potravinářství, lesnictví, subjektů provozujících malé vodní elektrárny a technická zařízení jezů, subjektů z dopravy (kontrola dodržování pracovních režimů řidičů)
2. Kontroly měly mimo jiné ověřit, zda subjekty vyhledávají a vyhodnocují rizika, přijímají a realizují opatření k jejich eliminaci a seznamují zaměstnance s existujícími riziky, dále pak zhodnotit, zda jsou realizovaná opatření dostatečná.
3. Provést kontrolu plnění povinností zaměstnavatelů ve vztahu k zaměstnancům. Zaměřit se na péči o bezpečné pracovní podmínky. Zkontrolovat zda zaměstnavatelé provádí školení zaměstnanců; zkontrolovat dodržování zákonných ustanovení pro pracovní dobu, zejména dodržování stanovených bezpečnostních přestávek nebo přestávek na jídlo a oddych. Provést kontrolu dodržování zákazu některých prací, poskytování OOPP, mycích čistících a desinfekčních prostředků na základě hodnocení existujících rizik.
4. Kontrolu pracovních postupů zaměřit na vhodnost uspořádání, vybavení pracovišť a bezpečné provádění práce vzhledem k rizikovým faktorům pracovního prostředí. Zkontrolovat, zda pracovní postupy obsahují popisy bezpečného způsobu provádění práce.
5. Provést kontrolu používání pracovních strojů a zařízení, zkontrolovat stav průvodní a provozní dokumentace, její platnost a dostatečnost. Ověřit zda jsou prováděny předepsané kontroly a revize zařízení, zda kvalifikace obsluh pracovních zařízení je dostatečná a zda jsou pro specifické činnosti zpracovány místní provozní bezpečnostní předpisy.
6. Provést kontrolu, zda subjekty vyšetřují příčiny pracovních úrazů a realizují opatření k zamezení jejich opakování, zda dodržují oznamovací povinnost a správně provádí

evidenci pracovních úrazů. Zhodnotit nárůst nebo pokles úrazovosti, případně zjistit příčiny tohoto stavu.

- Na závěr kontroly stanovit opatření k odstranění zjištěných nedostatků, rozhodnout o nutnosti následné kontroly a seznámit subjekty s potřebou věnovat trvalou systematickou pozornost oblasti BOZP.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI KONTROLNÍ AKCE

Všechny kontroly byly prováděny důsledně podle platných právních předpisů, ve smyslu platné metodiky kontrolní činnosti a podle zpracovaného kontrolního seznamu. Po nabytí účinnosti zákona o inspekci práce činnost OIP se rozšířila o kontrolu nových předpisů z oblasti pracovněprávních vztahů. Změnil se také přístup k sankčnímu trestání zaměstnavatelů (subjektů nebo podnikajících fyzických osob), případně zaměstnanců.

V rámci úkolu bylo zkontrolováno IBP/OIP 5 491 subjektů, ve kterých bylo provedeno 5 614 kontrol.

Při kontrolách bylo zjištěno v 30 410 případech porušení předpisů reprezentujících 61 272 závad.

Kontrolní činnost akce spotřebovala 74 397 pracovních hodin inspektorů.

V návaznosti na závažná zjištěná porušení předpisů bylo provedeno 282 následných kontrol splnění uložených opatření. Následnou kontrolou bylo u 31 subjektů zjištěno opakované porušení bezpečnostních předpisů a v 6 případech bylo zjištěno, že kontrolovaný subjekt uložená opatření nesplnil. Těmto subjektům byla ve správním řízení uložena pokuta.

nejčastěji porušované předpisy	ustanovení	počet závad	
Zákoník práce	§ 134a odst.1, písm. c)	revize	43 305
	§ 133 odst.1, písm. e)	školení	
	§ 132a odst.1	prevence rizik	
	§ 133 odst.1, písm. a) a f)	prac.podmínky	
	§ 133a odst.1	OOPP	
Vyhláška č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů	§ 7	kontroly a revize	9 425
	§ 232 odst. 2	sklady a regály	
	§ 4	dokumentace	
	§ 16 odst. 7	komunikace	
	§ 37	ochranná zařízení strojů	
NV č. 101/2005 Sb.			3 637
NV č. 378/2001 Sb.	§ 3 a 4 místní provozní předpis		2 289
NV č. 495/2001 Sb.	OOPP (přidělování na základě hodnocení rizik)		315
Vyhl. č. 91/1993 Sb.	zajištění bezp. práce v nízkotlakých kotelnách		301
NV č. 168/2002 Sb.	způsob provozování dopravy		230

Analýza zjištěných porušení závazných bezpečnostních předpisů:

V rámci kontrolní akce byly nejčastěji zjišťovány závady, které se pravidelně vyskytovaly i v minulých letech. Více jak 30% kontrolovaných subjektů nevyhledává, nevyhodnocuje rizika, neseznamuje s nimi zaměstnance a nepřijímá opatření k jejich eliminaci. Velmi často se vyskytly nedostatky při kontrole výrobních a provozních budov, provozů malých a středních podniků se často nacházejí v objektech nevyhovujících pro prováděnou činnost. Jako důvody neprovádění údržby a oprav provozovaných objektů byl provozovateli nejčastěji uváděn nedostatek finančních prostředků. Nejčastěji byly zjišťovány závady spočívající v nevyhovující

cích komunikací, jejich nedostatečném značení a prostorové nedostatečnosti pracovních a manipulačních ploch. U zařízení nebyly prováděny předepsané pravidelné kontroly a revize, scházela předepsaná provozní dokumentace a v mnoha případech nebyly k dispozici pokyny výrobce k provozu, obsluze a údržbě zařízení. Závady přetrvávaly ve skladovém hospodářství a v manipulaci nebezpečnými chemickými látkami.

Zaměstnanci nedbali o vlastní bezpečnost, o bezpečnost spolupracovníků, vykonávali činnosti nebezpečným způsobem nebo vykonávali práce, pro které nebyli určeni a neměli pro ně požadované zdravotní a odborné předpoklady.

Výsledky kontrolní činnosti

	Počet kontrolovaných subjektů	Počet kontrol	Počet závad	Počet závad (násobnost)	Počet hodin celkem
System ČÚBP/SÚIP	5 491	5 614	30 410	61 272	74 398

Pracovní podmínky řidičů

OIP zkontrolovaly v rámci tohoto úkolu, v rámci svých regionálních úkolů a při šetření podnětů **252** dopravců (a to jak právnických osob, tak podnikajících fyzických osob).

V souvislosti s přechodem kompetencí kontrol pracovních vztahů z úřadů práce na oblastní inspektoráty práce se značně rozšířil počet podání řidičů, ztěžujících si na porušování zejména oblasti mezd a cestovních náhrad ze strany jejich zaměstnavatelů. Nejen z tohoto důvodu bylo všem OIP změnovým řízením uloženo, aby kontrolní akci zaměřenou na problematiku kontroly pracovního režimu řidičů na rok 2006 začaly realizovat již od září roku 2005. Úkol byl zařazen i vzhledem k množství vzniklých nehod na pozemních komunikacích, do značné míry ovlivněných nedostatečným odpočinkem řidičů. Úkol rozšíření kontrolní akce byl odezvou na výzvu ministra dopravy Milana Šimonovského ministrovi práce a sociálních věcí Zdeňku Škromachovi k provedení kontrol, které by potvrdily nebo vyvrátily podezření, že řidičům nejsou propláceny práce přesčas, výše mzdy neodpovídá skutečně vykázanému počtu odpracovaných hodin na záznamových listech, řidiči jsou odměňováni dietami apod. (tímto způsobem je nejen ohrožována bezpečnost silničního provozu, ale takovým snižováním nákladů jde o nekalou soutěž v dopravě).

Pro úkol byl vypracován nový KS, v jehož konci byla zařazena problematika otázek mzdových (včetně správného kvalifikačního zařazení řidičů) a cestovních náhrad. Nebyl stanoven počet provedených kontrol, nicméně generální inspektor vyslovil požadavek provést tyto kontroly v maximálním možném rozsahu podle konkrétních kapacitních možností jednotlivých OIP. Kontroly pracovního režimu řidičů měly přispět k „Národní strategii bezpečnosti silničního provozu“, reagovat na podnět ministra dopravy a svým způsobem se i připravit na rozsáhlý úkol roku 2006, kdy se budou kontroly dopravců zaměřovat zejména na pracovní režim řidičů a otázky jejich správného kvalifikačních zařazení, na mzdy a cestovních náhrady.

Kontroly pracovního režimu řidičů zjistily, že:

- ze strany dopravců nebyly organizovány práce řidičů tak, aby byly dodržovány povinnosti stanovené příslušnými předpisy pro jednotlivé typy jízd (zákon č. 111/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí vyhlášky č. 478/2000 Sb., v platném znění, zákon č. 475/2001 Sb., dohoda AETRa, nařízení vlády č. 168/2002 Sb.) tak, aby byl dodržen stanovený limit denního řízení, dostatečný odpočinek před vlastní jízdou a bezpečnostní přestávky,

- zaměstnavatelé nezajišťovali, aby řidiči vedli na předepsaných dokladech požadované údaje o dobách pracovního výkonu (řízení) a čerpání bezpečnostních přestávek,
- řidiči ve velké míře překračovali stanovené limity řízení a nedodržovali minimální doby bezpečnostních přestávek.

Dále bylo u kontrolovaných subjektů zejména zjištěno:

- neprovádění stanovených lékařských prohlídek u řidičů v termínech tak, jak požadují příslušná ustanovení zákona č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 277/2004 Sb.,
- ze strany zaměstnavatelů – dopravců nejsou vyhodnocována rizika (vyhledávání, minimalizování, seznamování s neodstranitelnými riziky apod.),
- nezpracování konkrétních pracovních postupů pro některé činnosti a jejich zahrnutí do místního provozního bezpečnostního předpisu (MPBP),
- závady v oblasti OOPP; (*poznámka:* kontroly však prokázaly, že přidělování výstražných vest, jak požaduje nařízení vlády č. 168/2002 Sb., je realizováno a většina služebních vozidel je již jimi vybavena).

V oblasti pracovněprávních vztahů byly zjištěny následující nedostatky:

- zaměstnanci neobdrželi písemné informace o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního poměru (§ 32 odst. 3 ZP); tyto inf. nebyly uvedeny v pracovních smlouvách,
- nedodržení minimálních mzdových tarifů (§ 14 odst. 2 zákona č. 1/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, příloha 2 nařízení vlády č. 333/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů),
- zaměstnavatel vyplácel zaměstnancům mzdu pozdě a nepravdělně, v nesprávné výši, neposkytoval jim náhrady mzdy při překážkách v práci na straně zaměstnavatele, provádění srážek bylo v rozporu s ustanovením § 12 odst. 1 zákona č. 1/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- zaměstnavatel neposkytoval řidičům náhrady výdajů při pracovních cestách; resp. neposkytoval při cestách do zahraničí náhrady v cizí měně.

Pouze 4 měsíce probíhající úkol odhalil, že nejvíce zjištěných nedostatků bylo ve stanovení výši mzdy a její vyplácení v souladu s příslušnými předpisy; zatímco u vyplácení cestovních náhrad ve smyslu zákona č. 119/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 647/2004 Sb., tak velké množství závad zjištěno nebylo. U technických závad se opakují nedostatky zjišťované již v letech minulých. Kontroly v této oblasti pokračují i v roce 2006.

ZÁVĚR KONTROLNÍ AKCE

V rámci všech kontrol tohoto úkolu bylo zjištěno 30 410 závad. U 24 643 zjištěných porušení byl stanoven termín na odstranění závad. V průběhu roku 2006 v rámci následných kontrol by měly proběhnout kontroly u subjektů, kde byly zjištěny závažná porušení nebo kde bylo zjištěno velké množství zjištěných závad a porušení předpisů. 348 subjektům bylo dáno 588 návrhů technických a organizačních opatření ke zlepšení stavu BOZP. Ve 41 případech bylo vydáno rozhodnutí o vyřazení strojů z provozu, v 1 případě byl vydán zákaz užívání výrobních a provozních prostorů a ve 12 případech byl vydán zákaz činností ohrožujících bezpečnost zaměstnanců. V souvislosti se zajišťováním úkolu bylo uděleno celkem 7 blokových pokut a ve správním řízení bylo uděleno celkem 31 pokut.

Většina zjištěných nedostatků má příčinu v nedostatečné znalosti právních předpisů, a to jak ze strany zaměstnavatelů, tak zaměstnanců. Současně je však potřebné připomenout, že ve většině malých a středních podniků nejsou odbory ani zástupci zaměstnanců pro oblast BOZP. S ohledem na již uvedené bylo v průběhu roku 2005 rozhodnuto, že kontrolní činnost malých a středních podniků bude pokračovat i v roce 2006. Z úkolu budou vyřazeny podniky působící ve stavebnictví, zemědělství a dopravě, protože tato problematika je v roce 2006 zahrnuta ve všech případech do samostatných kontrolních akcí.

HÚ 05.1.04 „Kontrolní, informační a propagační kampaň ve stavebnictví“

Stavebnictví patří k nejrizikovějším odvětvím s vysokým počtem pracovních úrazů ve všech státech Evropské unie. Společným evropským cílem je dosáhnout snížení počtu úrazů ve stavebnictví prostřednictvím účinné prevence. Za účelem zvýšení pozornosti k bezpečnosti a ochraně zdraví pracujících ve stavebnictví, převzal v roce 2001 iniciativu Hlavní výbor inspektorů práce (SLIC) a odstartoval společné kampaně v členských státech Evropské unie. Tato iniciativa je podporována Evropskou komisí. První společné evropské kampaně ve stavebnictví proběhly ve stávajících členských státech již v letech 2003 a 2004. V závěrečné zprávě těchto kampaní bylo doporučeno, aby obdobné kampaně byly provedeny v roce 2005 i v nových členských státech Evropské unie.

CÍL, ZAMĚŘENÍ KAMPAŇÍ A ROZSAH

Společné evropské základy pro prevenci v oblasti BOZP jsou dány Směrnicí 92/57/EHS o minimálních bezpečnostních a zdravotních požadavcích, které se musejí dodržovat na dočasných nebo mobilních staveništích. Důležitými základními prvky této směrnice jsou prevence, spolupráce a koordinace. Tyto prvky jsou propojeny v kontrolních kampaních tak, aby určily specifické problémy při práci ve výšce. Pády z výšky jsou jednou z nejzávažnějších příčin pracovních úrazů ve stavebnictví vůbec. Každý rok se tisíce zaměstnanců v zemích EU stane obětí takového úrazu, z toho jich je zhruba 1300 smrtelných. Podmínky stanovené pro tuto kampaň vycházely ze zásad stanovených pro kampaň prováděnou ve „starých“ členských státech v roce 2004. Pro vlastní přípravu kampaně byla v rámci systému SÚIP stanovena pracovní skupina, která určila cílovou skupinu, zpracovala plán aktivit pro informační kampaň, kontrolní seznam pro kontrolní kampaň a pokyny pro inspektoráty, přičemž vycházela z pokynů SLIC. Ústředním tématem kampaně byla prevence proti pádům z výšky. Kontrolní kampaň byla zaměřena nejen na kontrolu prací ve výšce, ale i na staveništní dopravu, pád předmětů a materiálu, skladování a zdvihací operace. Kontrolovány měly být i požadavky vyplývající ze směrnice 92/57/EHS, zejména ustanovení koordinátora na stavbách. Pro kontrolní kampaň byla stanovena dvě období, a to první období ve 23. a 24. týdnu, tedy od 6.6.2005 do 19.6.2005, druhé kontrolní období bylo stanoveno ve 39. a 40. týdnu, tj. od 26. 9. 2005 do 9.10. 2005. Podle požadavků pracovní skupiny z EU měla být zkontrolována minimálně 2% staveb, a to za obě kontrolní období dohromady. Vzhledem k tomu, že u nás není dána stavebníkovi zákonná povinnost oznámit OIP začátek stavby, bylo pracovní skupinou, která byla ustavena v rámci systému SÚIP, rozhodnuto, že každý vyškolený inspektor – stavař, který bude kontrolní kampaň provádět, vykoná za sledované 14 – ti denní období kontrolu minimálně 12 stavenišť.

Informační kampaň

Před jarním i podzimním obdobím kontrolní kampaně proběhla vždy informační část po dobu 2 týdnů. Během této doby informovaly inspektoráty stavební organizace o evropské kampani a k ní měly přispět i rozdané informační materiály.

- cíl kampaně

Dodržování předpisů na staveništích (bezpečný způsob práce) vede k prevenci úrazů.

Hlavním účelem bylo snížit počet úrazů ve stavebnictví, jejichž příčinou je pád. Dalším účelem bylo porovnat rozdíly v pracovním prostředí jednotlivých zemí EU.

- předmět kampaně

1. pády z výšky
2. doprava na staveništi
3. zvedání – operace s těžkými břemeny
4. dodržování Směrnice Rady 92/57/EHS
5. prosazovací nástroje

- způsob vyhodnocení

„Stupeň hodnocení“ byl dán celkovým hodnocením všech pracovních činností na každé stavbě, které byly zahrnuty do předmětu kampaně. „Úroveň hodnocení“ byla dána celkovým hodnocením prací tak, jak bylo zaznamenáno během návštěvy stavby úsudkem učiněným v „první minutě“.

Informační a osvětovou kampaň prováděli inspektoři pomocí odborných letáků zpracovaných pracovní skupinou pro přípravu kampaně v ČR a pomocí listů FACTS (Bilbao).

Už v roce 2004 bylo pro přípravu kampaní ve stavebnictví vyškolen celkem 33 inspektorů ze všech oblastních inspektorátů práce. Školiteli byli dánské lektory. Náplní školení byla i tvorba materiálů pro kampaň, tj. plakáty, brožury, letáky atd., komunikace s médii a způsoby provádění informační kampaně. Instruktaž k provádění letošní evropské kampaně proběhla v květnu v rámci odborného semináře inspektorů – stavařů. Proběhla podle informací zpracovaných do manuálu - pokynů pro inspektory. Při zpracování metodických pokynů vycházela pracovní skupina z materiálů zpracovaných pro Evropskou kampaň ve stavebnictví v roce 2004, které jsme získali od dánských kolegů. Manuál obsahoval:

- způsob provádění informační kampaně, kontrolní kampaně,
- vybrané činnosti,
- způsob výběru staveb,
- způsob hodnocení staveb,
- organizační zajištění kampaně,
- instrukce pro zpracování registračních listů za jednotlivé inspektoráty,
- přílohy- registrační listy, kontrolní seznamy.

Průběh kampaně a informace o ní byly zveřejněny na internetových stránkách SÚIP a bozpinfo. Pracovní skupina pro přípravu kampaně zpracovala i informační materiály zaměřené na odborná témata:

- práce ve výšce (zaměřeno na lešení),
- stavební stroje,
- doprava na staveništi,
- bezpečný provoz jeřábů.

Při informování dodavatelů staveb byly využity odborné listy „Factsheets“ z Bilbao. Firmám byly materiály a informace předávány několika způsoby:

- osobní návštěva inspektora v organizaci,
- prezentace inspektorů na jednotlivých inspektorátech pro stavební firmy,
- zaslání dokumentů poštou s průvodním dopisem.

Při provádění informační kampaně touto formou bylo osloveno cca 2000 dodavatelů stavebních prací. V rámci spolupráce VÚBP a SÚIP v oblasti informování veřejnosti v oblasti BOZP v ČR, byla tato kampaň zrealizovaná i na stránkách BOZPinfo formou tematické přílohy. Ohlasy se projevíly ihned po prvních kontaktech, kdy byla zahájena informační kampaň a byly distribuovány materiály. Ke kladným ohlasům patřilo:

- překvapení až údiv oslovených firem, že jsou jim kontrolním orgánem zdarma poskytovány materiály,
- vstřícný přístup podniků, které oceňovaly preventivní působení státního dozoru,
- při prezentacích na inspektorátech bylo požadováno, aby prezentace v oblasti BOZP byly prováděny častěji,
- jednoduchost podávaných informací s omezením se na nejnnutnější a přitom nejdůležitější okolnosti,

- prostřednictvím oslovených firem OIP byly kontaktovány dalšími firmami, které samy vyžadovaly informace a distribuovaný materiál,
- vyšší zájem o bezpečnost práce, spočívající ve zvýšené konzultační činnosti také na půdě oblastních inspektorátů práce v době jejich konzultačních dnů.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI KONTROLNÍ AKCE

Během jarní i podzimní části kontrolní kampaně bylo navštíveno celkem 956 stavenišť, z toho bylo 474 stavenišť zkontrolováno na jaře a 482 stavenišť na podzim. Z celkového počtu obou částí kampaní bylo navštíveno 271 stavenišť, kde pracovalo 1 – 5 zaměstnanců, 503 stavenišť v kategorii 6 – 20 zaměstnanců, 142 stavenišť s 21 – 50 zaměstnanci a 40 stavenišť s více než 50 zaměstnanci.

Výškové práce

V první řadě byly na staveništích kontrolovány výškové práce a s tím spojená identifikace rizik a stanovení opatření k jejich snížení nebo odstranění. Dále bylo kontrolováno jak na staveništích bylo provedeno zajištění pracovníků, ať kolektivním zajištěním nebo použitím OOPP pro osobní zajištění při práci ve výšce, zároveň pak jejich technický stav a bezpečné používání.

Na staveništích všech kategorií v obou částech kontrolní kampaně byla úplná shoda s předpisy při kontrolovaných pracích ve výškách (vyhledávání rizik, výběr, používání a údržba kolektivního a osobního zajištění) v 38,8% případů, ve 29,7% byla zaznamenána širší shoda s předpisy, v 10,1% případů byla na staveništích částečná shoda s předpisy a ve 2,9% zaměstnavatelé předpisy BOZP v souvislosti s kontrolovanou problematikou nedodrželi. Rizika vznikající při pádech z výšky nemohly být kontrolovány na 18,6% staveništích vzhledem k tomu, že se tam výškové práce v době návštěvy inspektorů neprováděly.

Doprava na staveništi

Při kontrolách zaměřených na dopravu na staveništi inspektoři hodnotili v první řadě jak je zajištěno staveniště z hlediska bezpečnosti, zda vozidla pracující na staveništi mají všechny náležitosti, jak požadují dopravní předpisy a obsluhu vozidel zajišťují odborně způsobilé osoby. V souvislosti s dopravou nebylo hodnoceno 13,9% stavenišť vzhledem k tomu, že tam tato činnost nebyla provozována. Na 44,8% staveništích nebyla shledána závada, staveniště byla zajištěna v souladu s předpisy bezpečnosti práce a ve 32% byla zaznamenána širší shoda s předpisy. Na 7,8% stavenišť byla částečná shoda a v zanedbatelném množství 1,5% stavenišť omezená shoda s bezpečnostními předpisy. Práce se stavebními stroji byla prováděna na 55,8% kontrolovaných stavenišť. Širší shoda s předpisy byla ve 12,9%, na 15 staveništích (t.j. 1,6%) bylo vozidlo používáno v částečné shodě s předpisy a pouze v 0,5% kontrolovaných stavenišť byla vozidla používána s omezenou shodou s předpisy. Při kontrolách bezpečné obsluhy stavebních strojů, její odborné způsobilosti a postupů při práci bylo zjištěno, že ve 44,5% byla úplná shoda s bezpečnostními předpisy v 10,2% byla širší shoda. V částečné shodě s bezpečnostními předpisy byla obsluha stavebních strojů v 1,6% případů a nedodržení předpisů bylo zjištěno v 0,3% případů.

Zvedání – operace s těžkými břemeny

Při zvedání – operacích s těžkými břemeny bylo kontrolováno, zda k těmto pracím jsou využívány technologické postupy v souladu s návody výrobce, systémem bezpečné práce a s právními předpisy, dále zda je manipulace s materiálem prováděna odborným způsobem a práce jsou prováděny odborně způsobilými osobami. Při operacích s těžkými břemeny se inspektoři ještě zaměřili na vázací prostředky, jsou-li vhodným způsobem skladovány, označeny a používány a je – li bezpečným způsobem zajištěn prostor pod a okolo přepravovaného břemene. V 60% nebyly prováděny na sledovaných staveništích práce s těžkými břemeny a

proto ani nebyl zpracován technologický postup. Ve 22% byl zpracovaný technologický postup v úplné shodě s bezpečnostními předpisy, 10,8% technologických předpisů bylo zpracováno v širší shodě s bezpečnostními předpisy, částečná shoda byla zaznamenána v 5,2% případech a 1,6% technologických postupů pro operace s těžkými břemeny nebylo zpracováno v souladu s předpisy. Bezpečný výkon práce při zvedání – operace s těžkými břemeny byl v úplném souladu s předpisy na 30,1% stavenišť při tom na 56,7% stavenišť se operace s těžkými břemeny neprováděly. V širší shodě s bezpečnostními předpisy byly tyto činnosti vykonávány na 9,9% staveništích, ve 2,2% byly práce s břemeny vykonávány v částečné shodě s předpisy a bezpečnostní předpisy nebyly dodržovány na 1% stavenišť. Vázací prostředky, používané pro zvedání břemen, byly bez nedostatků ve 26%. Širší shodu s předpisy vykazovaly vázací prostředky na 6,1% stavenišť, částečná shoda (1,8%) a omezená shoda (0,6%) s předpisy byla zjištěno jen v omezené míře.

Směrnice EU 92/57/EHS.

Požadavky směrnice, které se týkají ustanovení koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, vypracování plánu pro zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce a oznámení zahájení prací na oblastní inspektoráty práce nejsou zakotveny v právních předpisech České republiky a proto jejich dodržování nebylo možné na staveništích zkontrolovat.

Počet prosazovacích nástrojů.

Za porušování bezpečnostních předpisů při provádění kontrolní kampaně inspektoři nejčastěji použili svá oprávnění podle zákona o inspekci práce ukládat kontrolované osobě opatření k odstranění nedostatků zjištěných při kontrolách, určovat přiměřené lhůty k jejich odstranění a vyžadovat podání písemné zprávy o přijatých opatřeních. Tohoto oprávnění použili inspektoři celkem ve **460** případech.

ZÁVĚR KONTROLNÍ AKCE

Česká republika nemá v současné době do své legislativy zahrnutý v plném rozsahu požadavky směrnice rady 92/57/EHS, na které byla založena evropská kampaň pro rok 2005. Jedná se zejména o požadavek na ustanovení koordinátora staveb a s tím související oznámení zahájení prací na staveništích místně příslušnému oblastnímu inspektorátu práce a zpracování plánu bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci na staveništi.

Bylo tedy nutno, při výběru staveniště, se vyrovnat s absencí těchto požadavků směrnice při výběru staveb ke kontrole.

Kontroly byly vykonávány u dodavatelů stavebních prací a v rámci kontroly stavenišť, které dodavatel realizoval, byla tato staveniště hodnocena dle požadavků SLICK.

Celkem bylo zkontrolováno 956 stavenišť a zkontrolován stav úrovně bezpečnosti při výškových pracích, při dopravě na staveništi a při zvedání – operace s těžkými břemeny. Při všech těchto činnostech bylo zjišťováno, že stav na kontrolovaných staveništích je v souhrnu v úplné popřípadě v širší shodě s bezpečnostními předpisy. U 5% stavenišť byly práce vykonávány v částečné nebo omezené shodě s bezpečnostními předpisy.

HÚ 05.1.19 „Integrovaná inspekce podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií“

Státní správu na úseku prevence závažných havárií v objektech nebo zařízeních, v nichž jsou umístěny nebezpečné chemické látky vykonávají Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo vnitra, Česká inspekce životního prostředí, krajské úřady, Český báňský úřad, správní úřady inspekce práce, správní úřady na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování a integrovaného záchranného systému a krajské hygienické stanice.

Integrovaná inspekce podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky, ve znění pozdějších předpisů, je prováděna u subjektů skupiny „B“ každoročně a u subjektů skupiny „A“ zpravidla jednou za tři roky. Výběr subjektů je stanoven MŽP ve schváleném plánu kontrol.

V roce 2005 provedly inspektoráty společně s orgány státní správy kontrolu v určených termínech a podle schváleného plánu kontrol (v souladu s § 22 výše uvedeného zákona).

Integrovaná inspekce byla zaměřena na:

- odstranění nedostatků z minulých kontrol,
- splnění přijatých opatření uvedených v bezpečnostním programu nebo bezpečnostní zprávě,
- porovnání skutečného stavu podle údajů uvedených v bezpečnostním programu a v bezpečnostní zprávě,
- zhodnocení úrovně školení zaměstnanců o předpisech k zajištění bezpečnosti práce, včetně ověření znalostí a kontroly jejich dodržování,
- činnost při manipulaci a skladování chemických látek, organizace práce,
- používání OOPP,
- značení zásobníků a skladů s nebezpečnými chemickými látkami a únikových cest,
- posouzení stavu technického zařízení uvedeného v dokumentaci vzhledem k reálnému stavu, včetně revizí zařízení,
- zhodnocení úrazovosti a provozních nehod, včetně vedení evidence, zjištění příčin nehodových událostí.

Inspektoři kontrolu prováděli dle § 3 odst. 3 zákona o inspekci práce a podle zpracovaného kontrolního seznamu v souladu s platným metodickým pokynem v systému SÚIP.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI KONTROLNÍ AKCE

Schvalování bezpečnostní dokumentace

Schvalování bezpečnostní dokumentace probíhá již od 29. 1. 2002 nezávisle na prováděných inspekcích.

Provozovatelé kontrolovaných subjektů předložili zpracovanou bezpečnostní dokumentaci (skupina „A“ - bezpečnostní program prevence závažné havárie ve smyslu ustanovení § 7, skupina „B“ - bezpečnostní zprávu ve smyslu ustanovení § 8 a havarijní plán ve smyslu ustanovení § 10 zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů) krajským úřadům. Tato dokumentace je zasílána k vyjádření Ministerstvu životního prostředí a dotčeným orgánům státní správy. Většina bezpečnostních programů a bezpečnostních zpráv byla poprvé vrácena k přepracování a následně bylo nutné provést znovu její posouzení.

Inspektoři se v minulém roce vyjadřovali k 50 bezpečnostním dokumentacím subjektů. K 20 dokumentacím vnesli připomínky, 30 jich bylo bez připomínek. V roce 2005 bylo schváleno dalších 35 souborů bezpečnostních dokumentací. Přehled je uveden v tabulce č. 3.

Bezpečnostní dokumenty byly zpracovány většinou specializovanými firmami, ale ani ony se však nevyvarovaly řady chyb, zpracované materiály byly mnohdy příliš obecné. V připomínkovém řízení bylo inspektory zjištěno, že v dokumentaci například chybí:

- lhůty provádění revizí elektrických zařízení,
- zapracování požadavků nových předpisů, například NV č. 406/2004 Sb., NV č. 11/2002 Sb., ve znění NV č. 405/2004 Sb.
- protokoly o určení vnějších vlivů dle ČSN 33 2000-3, ČSN 33 2000-5-51, ČSN EN 60079-10,
- systém řízení bezpečnosti je zpracován pouze na základě „obecných tvrzení“, s odvoláváním se na zákoník práce, dokumentace není dokladově realizována formou organizačně řídicích dokumentů, např. rozhodnutí, příkazů, směrnic, pokynů jednatele společnosti atp.,
- bezpečnostní program prevence závažných havárií není ukončen „Závěrečným shrnutím“, závěrečnou kapitolou se sumarizující a přehledovou částí o zajištění prevence závažných havárií, v souladu s částí IV. příl. č. 1 k vyhlášce č. 366/2004 Sb.

Do 31. prosince 2005 bylo schváleno krajskými úřady celkem 61 bezpečnostních programů a 61 bezpečnostních zpráv, což představuje 76,25 % z celkového počtu (160 subjektů, včetně 13 nově zařazených). Posuzování bezpečnostních programů a bezpečnostních zpráv bylo ze strany jednotlivých inspektorátů časově i odborně náročné. Připomínkám OIP byla ze strany krajských úřadů věnována pozornost. Krajské úřady uložily předkladatelům povinnost odstranit zjištěné nedostatky. V roce 2005 sice počet posuzovaných dokumentací klesl, je ale nutné počítat s tím, že kromě neschválených dokumentací se bude v příštích letech posuzovat nově aktualizovaná dokumentace subjektů, schválená před pěti lety.

V průběhu minulého roku bylo 9 subjektů z působnosti zákona vyřazeno a 13 subjektů bylo nově zařazeno. Na konci roku 2005 to představovalo 160 subjektů (z toho 81 subjektů skupiny „B“ a 79 subjektů skupiny „A“, spadajících do agendy zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů).

Kontrolní orgány krajského úřadu se zaměřily na agendu zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ostatní kontrolní orgány prováděly kontrolu podle svého zmocnění. Inspektoráty prováděly kontrolu do 30. 6. 2005 podle zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů, od 1. 7. 2005 podle § 3 odst. 3 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. Celkem provedly 102 kontrol, u 30 subjektů skupiny „A“ a 72 subjektů skupiny „B“ (viz tabulka č. 2). Program kontrolní činnosti byl zpravidla rozložen do dvou dnů, s výjimkou menších subjektů. Kontrola proběhla v jednotlivých regionech podle připravených kontrolních seznamů, doplněných o přehled úrazovosti. Bylo zjištěno 394 závad, (celkem v 654 případech). Snahy MŽP zúžit kontrolu pouze na dokumentaci neodhalí skutečný stav zařízení u subjektů. Podrobný přehled závad po regionech je uveden v tabulce č. 4.

Zjištěné závady podle kontrolních seznamů:

Kontrolou odstranění závad z minulé kontroly byl zjištěn pouze jeden nedostatek a v jednom případě byla zjištěna změna při výstavbě, která nebyla zaznamenána v dokumentaci. Nově při kontrole byly zjištěny nedostatky při školení o bezpečnosti práce celkem ve 20 případech. Kontroly zaměřené na obsah vlastního školení BOZP byly zaměřeny na systém školení, způsob seznámení zaměstnanců s bezpečnostními pravidly a předpisy, s technologickými postupy, únikovými cestami. Součástí kontroly byla i dokumentace o ověření znalostí. Namátkově

byla prováděna kontrola zaměstnanců ze znalostí vlastností používaných nebezpečných látek, používání OOPP a chování při mimořádných situacích.

Na rizikových pracovištích byly kontrolou odborné způsobilosti zaměstnanců zjištěny 3 závady, 38 závad a nedostatků v prevenci rizik, 34 závad při skladování chemických látek a 35 nedostatků v organizační a řídicí práci subjektů. V 5 případech byl zjištěn nepoužívání OOPP. Ve 21 případech byla provozní dokumentace neúplná. Celkem u výrobních a pracovních prostředků byly zjištěny nedostatky v 63 případech. Byly zjištěny například tyto závažné závady:

- návěs s kapalným čpavkem nebyl řádně zajištěn proti samovolnému pohybu,
- provozní řády a plány havarijních opatření pro skladování a stáčení hořlavých rozpouštědel neměly řádně stanoveny opatření proti nebezpečí vyplývajícímu z nábojů statické elektřiny,
- skladovací nádrže, ve kterých se skladují nebezpečné látky, nebyly řádně označeny,
- sklady, kde se chemické látky skladují, nebyly označeny,
- sklady nebyly vybaveny asanačními prostředky,
- nebylo prováděno stanovené čištění nádrží popsané v provozních řádech,
- nebylo provedeno dostatečné označení prostorů s nebezpečím výbuchu, nebyl určen rozsah nebezpečných zón 1 a 2.

Vyhrazená technická zařízení

Tato část kontroly byla zaměřena na tlaková zařízení (zjištěno 24 závad), plynová zařízení (26 závad) a elektrická zařízení (59 závad). Kontrola byla zpravidla provedena ve vybraných provozech za účasti specialistů na vyhrazená technická zařízení.

Při kontrole tlakových, elektrických a plynových zařízení byly zjištěny např. tyto závady:

- nebylo provedeno uzemnění stáčecího místa a stání cisterny čpavku a mobilního návěsu před účinky nábojů statické elektřiny,
- nebylo provedeno ochranné pospojování kovových dveří na společnou uzemňovací ochrannou soustavu,
- svod hromosvodu nebyl vodivě spojen s plynovým potrubím v místě, kde se křížují,
- nebyly prováděny revize el. zařízení (odborné prověřování a provádění výběrových revizí) na přečerpávací stanici ropných produktů,
- u el. rozváděče chyběl ovládací prvek pro odpojení el. instalace,
- hromosvodní svody u spojů k jímacím tyčím byly přerušeny,
- v termínu nebyla provedena tlaková zkouška nádoby.

Mezi nejčastěji porušené předpisy patří zákoník prac; bylo zjištěno 227 závad. Nejvíce nedostatků bylo při porušení § 132a - 101 případů a § 134a - 46 případů. Dále bylo zjištěno v 82 případech porušení vyhlášky č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve 42 případech porušení nařízení vlády č. 101/2005 Sb. a ve 14 případech bylo zjištěno porušení nařízení vlády č. 378/2001 Sb.

U 12 kontrolovaných subjektů nebyly zjištěny žádné závady.

Zhodnocení

Počet závad (402) oproti předchozímu roku poklesl. V 79 případech byly závady odstraněny během kontroly. Rozhodnutí, opatření k odstranění závad bylo vydáno ve 319 případech a návrh potřebných technických opatření byl vydán ve 4 případech. Během kontrol nebyla udělena žádná pokuta. Hlavním záměrem kontrol bylo upozornit na nedostatky jednotlivé subjek-

ty. V příštích letech se inspektoři zaměří především na závady, které mohou být potenciálním zdrojem výbuchu nebo úniku nebezpečné látky.

Úrazovost u kontrolovaných subjektů

Systematická kontrola zaměřená na úrazovost nutí organizace se touto problematikou více zabývat. Vypočtená četnost úrazů dává srovnatelné měřítko, jak se s touto problematikou jednotlivé subjekty vyrovnávají. Přehled úrazovosti u kontrolovaných subjektů za posledních pět let uvádí tabulka č. 5. Z uváděných příčin úrazů bylo zaměstnavateli nejčastěji uvedeno: 12x - nedostatky osobních předpokladů a 8x – použití nebezpečných postupů. V kontrolovaných subjektech četnost úrazů od roku 2002 sice klesá, ale počet závažných pracovních úrazů stoupá.

ZÁVĚR KONTROLNÍ AKCE

Cíl kontrolní akce byl splněn. Integrovaná inspekce je prostředkem trvalého a cíleného působení státní správy na subjekty, pro které platí povinnosti vyplývající ze zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dílčím úspěchem byla skutečnost, že v roce 2005 nedošlo k žádné závažné havárii způsobené vybranými nebezpečnými látkami.

Tabulka č. 1 Rozložení subjektů spadajících do agendy zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v působnosti OIP – stav k 31. 12. 2005:

Inspektorát	„A“	„B“	Celkem	Vyřazeno	Nově zařazené
OIP 3.00	3	2	5	0	0
OIP 4.00	11	23	34	1	2
OIP 5.00	8	7	15	4	3
OIP 6.00	7	5	12	0	3
OIP 7.00	13	13	26	1	3
OIP 8.00	6	8	14	0	0
OIP 9.00	11	10	21	0	1
OIP 10.00	20	13	33	3	1
Celkem	79	81	160	9	13

Tabulka č. 2 Údaje o provedených prověrkách

Provedeno kontrol	102
Z toho: skupina „A“	30
skupina „B“	72
Zjištěné závady	393
Pokuty	0
Organizace bez závad	12

Tabulka č. 3 Vyjádření k bezpečnostní dokumentaci v roce 2005

počet kontrolovaných dokumentací	50
s připomínkami	29
schváleno bez připomínek	21

Tabulka č. 4 Zjištěné závady

Odstraněné závady	1
Kontrola dokumentace	1
Školení BOZP	20
Odborná část	
Odborná způsobilost	3
Prevence rizik	29
Manipulace a skladování	34
Organizace práce	25
Používání OOPP	5
Bezpečnostní značky	26
Provozní dokumentace	21
Výr. a prac. prostředky	63
Tlaková zařízení	
Revize a zkoušky	11
Kontroly tlak. nádob	13
Plynová zařízení	
Revize a zkoušky	8
Povinnosti provozovatele	18
Elektrická zařízení	
Revize a zkoušky	14
Bezpečný provoz	33
Ochranná zařízení	20
Ostatní zjištění	48
CELKEM	393
Opakované závady	654

Tabulka č. 5 Pracovní úrazovost u kontrolovaných organizací

rok	2000	2001	2002	2003	2004
počet zaměstnanců	79 399	72 341	60 948	55 610	51 021
počet PÚ	1 363	1 253	1 217	958	864
četnost PÚ	1,71	1,73	2,00	1,72	1,69
smrtelné PÚ	4	4	2	2	4
závažné PÚ	39	41	52	56	75

HÚ 05.1.20 „Program „Bezpečný podnik“

Program „Bezpečný podnik“ je každoročně zařazován do úkolů systému SÚIP jako jeden z úkolů Národní politiky BOZP, která byla přijata usnesením vlády č. 475/2003, jejíž cílem je i zvýšení úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vedoucí ke snížení pracovní úrazovosti a tím i nákladů s ní souvisejících. Zároveň v souladu s požadavky Nové strategie ES v oblasti BOZP na léta 2002 – 2006, dosáhnout vyšší úrovně kultury práce a pracovní pohody v subjektech. Naplnění tohoto cíle lze dosáhnout realizací programu „Bezpečný podnik“, jako jednoho z návodů k zavedení systému řízení BOZP. Vzhledem k tomu, že se jedná o systém řízení plně kompatibilní se systémy řízení jakosti, jsou realizací programu „Bezpečný podnik“ vytvořeny zároveň podmínky pro vznik integrovaného systému řízení. Dlouhodobé poznatky dokladují, že zavedení efektivního systému řízení BOZP vede ke snižování pracovní úrazovosti, nemocnosti a k celkovému zvyšování úrovně BOZP. To následně vede k vyšší konkurenceschopnosti a ekonomické efektivnosti takovýchto subjektů. Ze strany státu jsou tímto programem pro organizace vytvořeny určité podmínky pro zvyšování úrovně BOZP a tím i kvality života jejich zaměstnanců.

Současná verze programu navíc podporuje uplatňování v subjektech tzv. Programu na podporu zdraví, který byl pro rok 2005 vyhlášen Hlavním hygienikem ČR pod názvem „Podnik, který podporuje zdraví roku 2005“. Tímto programem je mimo jiné naplňován požadavek dokumentu „Zdraví pro všechny v 21. století“, který byl přijat usnesením vlády ČR č. 1046/2002. Jedná se o dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky. Určitým zájmem je sloučení programu „Bezpečný podnik“ s programem na podporu zdraví s představou, že bude problematika zajištění bezpečnosti při práci a zajištění zdravých pracovních podmínek pro zaměstnance subjektů řešena společně. SÚIP jako garant programu „Bezpečný podnik“ k tomuto požadavku vydal stanovisko, se kterým se ztotožnilo i MPSV ve své zprávě o plnění výše uvedeného usnesení vlády, a to že podmínky stanovené pro jejich realizaci v subjektech sloučení těchto dvou programů zatím neumožňují. Z toho důvodu jsou proto oba programy aplikovány dosud samostatně.

Organizace plnící požadavky programu „Bezpečný podnik“ se v řadě případů zapojují také do každoročně vyhlášených kampaní v rámci tzv. Správné praxe, konané u příležitosti Evropského týdne BOZP (tyto kampaně jsou zaměřeny vždy na jednu konkrétní oblast, představovanou určitým rizikovým faktorem ohrožujícím zdraví a život pracovníků). To vede k neustálému zlepšování, což je jedním z prvků systému řízení BOZP programu „Bezpečný podnik“. Současně platná verze programu, uplatňovaná v subjektech od dubna roku 2005, umožňuje získat přesnější přehled o plnění požadavku neustálého zlepšování, a to prostřednictvím indikátorů zlepšování, které jsou součástí programu. Ověření, jak jsou ve skutečnosti organizacemi uváděné indikátory plněny a jejich vyhodnocení, by mělo být předmětem následných kontrol prováděných IBP/OIP v následujících letech v subjektech, které získaly osvědčení „Bezpečný podnik“.

Z hlediska prevence je cílem programu především vytvoření podmínek pro předcházení vzniku mimořádných událostí (úrazů, havárií) v subjektech. Tomu odpovídají i požadavky programu, jejichž plnění je především plněním požadavků předpisů uplatňované a realizované systémovým přístupem. Jedním z cílů je rovněž dosažení stavu, kdy organizace, která získá osvědčení „Bezpečný podnik“, vyžaduje uplatňování požadavků programu (systémový přístup k řízení BOZP), také od svých dodavatelů a ostatních spolupracujících subjektů.

Kontrolu plnění požadavků programu „Bezpečný podnik“ prováděly všechny OIP jako průběžný úkol na základě žádosti o ověření shody zavedeného systému řízení BOZP v organizaci s požadavky programu „Bezpečný podnik“, podané subjekty na IBP/OIP. Při kontrole organizace OIP ověřily splnění všech požadavků programu, které se na danou or-

organizaci vztahují, s ohledem na subjekty vykonávané činnosti. Před zahájením kontroly se seznámily s údaji týkajícími se pracovní úrazovosti a havárií, ke kterým došlo, porušování předpisů zjištěného při předchozích kontrolách atd. Dále se seznámily s procesy a činnostmi realizovanými v dané organizaci. K těmto údajům přihlédly při sestavení kontrolního týmu inspektorů.

Kontrolním seznamem požadavků, jejichž splnění inspektor v organizaci prověřoval požadavky programu „Bezpečný podnik“. Při kontrolní činnosti inspektoři postupovali v souladu s příručkou obsahující program „Bezpečný podnik“ a Metodikou kontrolní činnosti. Důraz kladli i na ústní ověření znalostí zaměstnanců o záležitostech uvedených v Zásadách, které jsou součástí vnitřního příkazu předsedy ČÚBP č. 3/2005. Na základě výsledných zjištění IBP/OIP posuzovaly, zda organizace plní požadavky programu týkající se poskytování potřebných informací zaměstnancům a zda jejich znalosti ověřuje v rozsahu, který se jich týká vzhledem k vykonávaným činnostem. Obdobně postupovaly také při kontrole pracovníků dodavatelských subjektů. V případě, že se v organizaci (nebo na jejím pracovišti) vyskytly další subjekty (dodavatelé, spolupracující firmy), ověřily jak je zajištěna součinnost na úseku prevence rizik, vzájemná informovanost o rizicích mezi jednotlivými firmami a zda jsou plněny další požadavky stanovené právními předpisy.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI

V roce 2005 provedly OIP kontrolu systému řízení BOZP na základě podané žádosti s kladným výsledkem a doporučením vydat osvědčení, **21 subjektům**. Zároveň prováděly každoroční následnou prověrku v subjektech, které již vlastní osvědčení „Bezpečný podnik“, a to u **25 subjektů**. Na základě výsledků následných kontrol, dokladujících funkčnost zavedeného systému řízení BOZP, nepodal IBP/OIP doporučení na zrušení platnosti vydaného osvědčení. V průběhu roku 2005 oznámily ukončení účasti na programu „Bezpečný podnik“ 3 organizace: Českomoravský cement a.s., nástupnická společnost, Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, a.s. a na nemožnosti plnit podmínky upozornila OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj také organizace Severočeská energetika a. s. Děčín, a to vzhledem k probíhajícím organizačním změnám v rámci ČEZ, a. s. Přes celkové zlepšení přístupu managementu většiny subjektů k plnění požadavků programu oproti předchozím rokům, byly i nadále zjištěny určité neshody. Neshody inspektoři projednali se zmocněnými zástupci organizací, přičemž většina z nich byla odstraněna v termínu do ukončení kontroly OIP. U prověřovaných subjektů se nejednalo o neshody zásadního charakteru, které by vedly k ukončení kontroly systému řízení. Z vyhodnocení zjištěných neshod vyplývá, že se více méně opakují ty, které se v různém rozsahu vyskytovaly i v předchozích letech. Týkají se oblastí, které se do systému buď nově zavádí; případně se jedná o neshody způsobené neplněním stanovených povinností, jako například následující:

- nestanovení postupů pro provádění auditu a pro získání a udržování znalostí vlastních auditorů,
- identifikace, hodnocení a opatření k minimalizaci rizik není zpracováno pro všechna pracoviště, případně není doplňováno podle změn technologie,
- osnova školení BOZP prováděného na jednotlivých pracovištích neuvádí konkrétní předpisy a jejich ustanovení, se kterými byli zaměstnanci seznámeni,
- protokoly o určení prostředí neodpovídají prostředí, ve kterém je zařízení provozováno, případně není protokol doplněn o nová pracoviště,
- organizační směrnice pro provoz vyhrazených zařízení není aktualizována s ohledem na měnící se podmínky a neuvádí konkrétní požadavky a podmínky provozu v organizaci,
- nejsou prováděny preventivní a podrobné prohlídky ocelových konstrukcí,
- elektrická zařízení jsou používána za podmínek, které neodpovídají jejich konstrukci (osvětlovací tělesa nemají kryty, zařízení není pevně přichyceno atd.),

Další zjištění se týkala:

- příliš obecné formulace některých cílů z oblasti BOZP a životního prostředí, chybějící specifikace kritérií, případně i nestanovení osobní odpovědnosti za plnění stanovených cílů,
- nestanovení odpovědnosti a pravomoci pro výběr dodavatelů, jejichž činnost je z hlediska BOZP významná (montáže, opravy technologických celků i jednotlivých zařízení atd.), hodnotících kritérií pro výběr dodavatelů, ve kterých nebylo zahrnuto posouzení jimi dosažené úrovně BOZP, nevyžádání informací od dodavatelů různých činností o rizicích, vyskytujících se při provádění jejich činností, případně nevedení příslušné dokumentace,
- nedostatků v seznamu přidělovaných OOPP, ve kterých nebyla uvedena konkrétní práce a pracoviště, na kterých musí být OOPP používány,
- nestanovení způsobu komunikace a předávání informací mezi zaměstnanci a vedením organizace na různých stupních řízení pro opakovanou identifikaci a hodnocení rizik, problematiku skoronehod,
- seznamu zakázaných prací, ve kterých nebyly uvedeny konkrétní zakázané práce a pracoviště, které se v organizaci vyskytují.

Z výsledků namátkového ústního ověřování znalostí zaměstnanců vyplývá následující:

- většina subjektů využívá k propagaci a vyhodnocování programu „Bezpečný podnik“ nejen školení BOZP, pracovní porady, ale i podnikové časopisy a nástěnky,
- znalost programu zejména u subjektů, které provádí audit opakovaně, je dobrá, (znalosti technologických postupů byly ověřovány na pracovištích výrobních i obslužných činností - údržbě, v dopravě, skladech, obsluh vyhrazených technických zařízení (VTZ), stavebních strojů a zařízení, technologických linek).

Připomínky ze strany inspektorů OIP se týkaly např. vedení prokazatelných záznamů o poskytovaných informacích zaměstnancům, včetně vyskytujících se rizik a používaných OOPP. Nejasnosti se projevily zejména ve výkladu, co je považováno za skoronehodu a dále ve fungování systému předávání informací z jednotlivých pracovišť.

V průběhu prováděných kontrol plnění požadavků programu „Bezpečný podnik“ nebylo ze strany OIP vydáno žádné rozhodnutí ani opatření.

Poznatky OIP z realizace programu „Bezpečný podnik“

Zlepšuje se odborná připravenost subjektů, zejména těch, ve kterých je již zaveden nějaký systém řízení (podle ISO 9000, ISO 14000 atd.). Management celé řady subjektů využívá program „Bezpečný podnik“ také při přechodu na integrovaný systém řízení, v zájmu zjednodušení dokumentace a zefektivnění celkového řízení procesů a činností realizovaných v organizaci. Pozitivní je také zjištění, že organizace, které již vlastní osvědčení „Bezpečný podnik“, ve většině případů vyžadují systémový přístup k řešení problematiky BOZP i od svých dodavatelů a dalších spolupracujících subjektů. Osvědčilo se rovněž provádění tzv. předauditů u žadatelů, kdy jsou jim poskytovány základní informace, konzultovány požadavky programu a inspektoři OIP se tak mohou zároveň blíže seznámit se situací v organizaci, před prováděním vlastní kontroly. Navíc tento přístup OIP umožňuje snížit celkovou spotřebu času inspektorů na kontroly. Z následných kontrol u subjektů - držitelů osvědčení vyplývá, že plnění požadavků programu má výrazný vliv na prevenci v oblasti BOZP i životního prostředí. Některé organizace využívají poradenskou činnost OIP v rámci plnění požadavků programu „Bezpečný podnik“ k snazšímu získání certifikátu OHSAS 18001. V propagaci programu „Bezpečný podnik“ jsou ze strany SÚIP a MPSV stále ještě rezervy. Management subjektů, které již získaly osvědčení „Bezpečný podnik“, by uvítal možnost většího zhodnocení tohoto osvědčení, např. formou bonifikace při placení zdravotního pojištění atd. (k tomu by mělo

v budoucnu napomoci především schválení zákona o úrazovém pojištění). Závěrem lze konstatovat, že prosazování požadavku, aby systém řízení BOZP byl nedílnou součástí celkového systému řízení uplatňovaného v dané organizaci, je snazší u managementu, který již zavedl systém řízení jakosti.

ZÁVĚR KONTROLNÍ AKCE

Na základě doporučení IBP, bylo v roce 2005 předáno osvědčení „Bezpečný podnik“ následujícím subjektům:

Metrostav a.s.	OIP pro hlavní město Prahu
KOPOS KOLÍN a.s.	OIP pro Středočeský kraj
Celestica Kladno, s.r.o.	OIP pro Středočeský kraj
BOSCH DIESEL s.r.o.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
ČZ a.s.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
ČZ Řetězy, s.r.o.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
ČZ Strojírna, s.r.o.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
ČEZ, a.s. JE Temelín	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
ČEZ, a.s. JE Dukovany	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
HOCHTIEF VSB a. s.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
RSM CHEMACRYL, a.s.	OIP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
Lovochemie, a.s.	OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj
EUROMONT GROUP a.s.	OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj
CHEMOPETROL, a.s.	OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj
Belagra, a. s.	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
ŽS Brno, a.s.	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
Nestlé Česko s.r.o. závod SFINX Holešov	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
KOVOKON Popovice s.r.o.	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
ŽDB a.s.	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj
VESUVIUS ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj
BorsodChem MCHZ, s.r.o.	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj

Od doby vyhlášení programu bylo již vydáno **99 osvědčení „Bezpečný podnik“** subjektům. U většiny subjektů zapojených do programu „Bezpečný podnik“ dochází ke snižování pracovní úrazovosti v důsledku zlepšování pracovních podmínek a pracovního prostředí. Následné prověrky těchto subjektů většinou také dokladují snahu jejich managementu usilovat o zvyšování dosažené úrovně BOZP a plnit tak požadavek neustálého zlepšování. Většina z nich také naplňuje základní požadavky stanovené v „Nové strategii ES v oblasti BOZP na léta 2002 – 2006“, týkající se zvyšování úrovně kultury práce a pracovní pohody.

Inspektoráty při plnění tohoto úkolu postupovaly v souladu s příkazem předsedy ČÚBP č. 3/2005 a Metodikou kontrolní činnosti. V souladu se stanovenými pokyny byla prováděna také kontrola práce inspektorů v subjektech vedoucími pracovníky OIP. Inspektoři OIP stejně jako v předchozích letech poskytovali subjektům informace o programu „Bezpečný podnik“ a poradenství k řešení konkrétních problémů, a to jak na základě telefonických dotazů, tak i při své osobní účasti v organizaci. Inspektoři OIP při řešení konkrétních problémů v organizaci (neshod) podávali rovněž technické, případně i organizační návrhy na jejich rychlá řešení. Celková spotřeba času inspektorů OIP na prověrky subjektů (které podaly žádost o ověření shody systému řízení BOZP zavedeného v organizaci s programem „Bezpečný podnik“ a na každoroční následné prověrky subjektů - držitelů osvědčení), činila přibližně **5 338 hodin**. Celková spotřeba času na poradenství poskytnuté v souvislosti s programem „Bezpečný podnik“ ze strany OIP subjektům, činila **718 hodin**.

Nejnižší počet subjektů - držitelů osvědčení je tradičně u OIP pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj. Důvodem je dle OIP zřejmě větší zájem subjektů v tomto regionu o OHSAS 18001.

Program „Bezpečný podnik“ bude i nadále pokračovat na základě organizacemi podaných žádostí na OIP i v dalším letech.

Celková spotřeba času na prověrky subjektů v r. 2005 v níže uvedené tabulce, zahrnuje dle údajů v informacích zaslanych z OIP k tomuto úkolu veškerou spotřebu času, tj. i na zahájené prověrky subjektů, které nebyly ukončeny v roce 2005.

Přehled činnosti IBP/OIP v roce 2005 při realizaci programu „Bezpečný podnik“

IBP/OIP	Počet kontrol celkem (první kontrola a po třech letech)	Celková spotřeba času na kontroly	Počet následných kontrol	Spotřeba času jen na následné kontroly	Spotřeba času na poradenství
pro hlavní město Prahu	2 ^{*)}	464	3	104 h	24 h
pro Středočeský kraj	2 ^{*)}	983 h	4	242 h	60 h
pro Jihočeský kraj a Vysočinu	7	1 015 h	3	250 h	94 h
pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj	1	285 h	2	196 h	61 h
pro Ústecký kraj a Liberecký kraj	3	373 h	3	150 h	64 h
pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj	0	0	2	19 h	62 h
pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj	4	376 h	6 ^{*)}	354 h	105 h
pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj	3	465 h	6	62 h	248 h
Celkem	22	3.961 h	29	1 377 h	718 h

*) IBP/OIP se v jednom případě částečně podílel na prověrci (na následné prověrci) prováděné (garantované) jiným IBP/OIP

HÚ 05.1.50 Závěrečná zpráva k šetření podnětů v systému SÚIP (výhradně k pracovněprávní problematice)

Od 1. 7. 2005 byly zákonem č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, Český úřad bezpečnosti práce a inspektoráty bezpečnosti práce zrušeny a byl vytvořen nový systém Státního úřadu inspekce práce. Působnost Státního úřadu inspekce práce a oblastních inspektorátů práce byla rozšířena o kontrolu pracovněprávních vztahů tj. vznik a zánik pracovního poměru, diskriminaci v zaměstnání, mzdy, platy, odměny, náhrady cestovních výdajů, dodržování kolektivních smluv aj. Oblast pracovněprávních vztahů a pracovních podmínek je velmi citlivou oblastí, která byla v roce 2005 předmětem řady stížností, oznámení a podnětů ve smyslu vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú.l.

S ohledem na skutečnost, že získání nových kompetencí se projevilo obrovským nárůstem počtů podaných stížností, oznámení a podnětů ze strany zaměstnanců, bylo rozhodnuto kontrolní činnost řešit v rámci celorepublikového úkolu a následně provést rozbor šetřených podání ve smyslu vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú.l. Cílem bylo nejen zjistit oprávněnost či neoprávněnost šetřených podání, ale také analyzovat, co bylo předmětem šetřených podání a získané informace využít pro tvorbu zásad pro práci s podáními v roce 2006.

V období od 1. 7. 2005 do 31. 12. 2005 bylo oblastními inspektoráty práce přímo v subjektech ověřováno 950 podání na nedodržování pracovních vztahů. Kontrolou bylo zjištěno, že u 704 podání (74,10 %) kontrolovaná osoba nedodržovala povinnosti stanovené příslušnými předpisy.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI

- a) Z šetřených podání bylo nejvíce v následujících oborech ekonomických činností (OKEČ):

OKEČ	Počet podání	Počet podání v %	Oprávněná podání	
			počet	%
Služby pro podniky	95	10,21	66	69,47
Stavebnictví	94	10,10	68	72,47
Pohostinství, ubytování	88	9,46	74	84,09
Velkoobchod	84	9,03	61	72,62
Doprava	84	9,03	66	78,58
Maloobchod	78	8,38	58	74,36

U ostatních oborů ekonomických činností byl počet podání menší než 45.

Z celkového počtu podání, které byly šetřeny, připadlo na výše uvedené OKEČ 56,23 % podání. Bez zajímavosti není ani skutečnost, že nejčastěji šetřenými podáními jsou právě tyto obory ekonomických činností, které jsou ovlivňovány sezónností, nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou, pracovními poměry na dobu určitou, velkou obměnou zaměstnanců apod.

Kategorie subjektů 1 – 49 zaměstnanců byla zastoupena v 639 případech tj. 67,3 % šetřených podání. Z výše uvedeného je patrné, že nejvíce podání je na subjekty malé, kde nejsou odbory ani zástupci zaměstnanců pro BOZP a znalost práv a povinností vyplývajících z předpisů je zpravidla na nízké úrovni.

a) Z hlediska počtu nejčastěji šetřených podniků k velikosti subjektů viz tabulka:

Pořadí počtu případů	velikost subjektu dle OKEČ	zastoupení v %
202 případů	1 – 5 zaměstnanců	21,3 %
162 případů	10 – 19 zaměstnanců	17,1 %
122 případů	25 – 49 zaměstnanců	12,8 %
101 případů	6 – 9 zaměstnanců	10,6 %
73 případů	50 – 99 zaměstnanců	7,7 %
64 případů	100 – 199 zaměstnanců	6,7 %
52 případů	20 – 24 zaměstnanců	5,5 %
46 případů	nezjištěno, bez zaměstnanců	4,8 %
38 případů	250 – 499 zaměstnanců	4,0 %
32 případů	500 – 999 zaměstnanců	3,4 %
17 případů	200 – 249 zaměstnanců	1,8 %
41 případů	ostatní	4,3 %

b) Z hlediska pořadí podílu porušovaných předpisů se nejčastěji zjistilo porušování:

Zákoník práce	1 504 porušení	70,3 %
Zákon č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění pozdějších předpisů	497 porušení	23,2 %
Nařízení vlády č. 333/1993 Sb., o stanovení minimálních mzdových tarifů a mzdového zvýhodnění za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém pracovním prostředí a za práci v noci	33 porušení	1,53 %
Zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění pozdějších předpisů	26 porušení	1,22 %

Celkem bylo v rámci kontrol zjištěno 2 139 porušení předpisů v počtu 7 501 případů tj. (stejná porušení u více strojů, zařízení, objektů, osob).

V případě zákoníku práce bylo zjištěno nejvíce porušení § 32, který upravuje náležitosti pracovní smlouvy, § 60 nevydání pracovních posudků a potvrzení o zaměstnání a § 94 nedostatky v evidenci pracovní doby.

U zákona č. 1/1992 Sb. o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a průměrném výdělku, ve znění pozdějších předpisů byly zjištěny nedostatky v plnění povinností vyplývajících z § 14 minimální mzdové tarify, § 10, odst. 1 splatnost mzdy a § 4 obecná ustanovení.

Vedle zákoníku práce a zákona o mzdě, odměně a o průměrném výdělku v menším rozsahu dochází k porušování nařízení vlády č. 333/1993 Sb., o stanovení minimálních mzdových tarifů, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění pozdějších předpisů.

Počet zjištěných porušení předpisů u ostatních 39 oborů ekonomických činností (OKEČ) byl menší než 100.

Podrobnější údaje zjištěných porušení u zákoníku práce a zákona č. 1/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů jsou uvedeny v tabulkách č. 1 a 2 na straně 51 a 52.

PŘEHLED O POČTU PORUŠENÍ A ZÁVAD PODLE OKEČ

OKEČ	POČET PORUŠENÍ			POČET ZÁVAD		
	Celkem	Z toho		Celkem	Z toho	
		ZP	zákon č. 1/1992 Sb.		ZP	zákon č. 1/1992 Sb.
Doprava	241	167	49	573	415	110
Pohostinství, ubytování	235	159	64	534	376	144
Služby pro podniky	226	175	46	818	718	92
Stavebnictví	197	132	54	715	531	152
Velkoobchod	187	124	55	630	429	191
Maloobchod	170	117	48	750	627	118

c) Z hlediska spotřeby času

Kontrolní činností z důvodů prošetření podnětů uvedených v podání bylo spotřebováno 17 564 hodin, tj. 18,88 hodin na jedno podání. Nejvyšší průměr byl při kontrolách v maloobchodě 21,29 hod., v dopravě 20,86 hod. a ve službách 20,62 hod. S ohledem na skutečnost, že kontrola jednoho podaného podání obsahující zpravidla více podnětů ke kontrolní činnosti a trvá téměř 19 hodin a to bez zahrnutí času na cestování, trvá kontrola minimálně 4 pracovní dny. Vyřizování jednoho podání je 2x časově náročnější než běžná kontrolní činnost inspektorů.

d) Z hlediska přijatých opatření

Ke zjištěným 2 139 porušením bylo v 1 523 případech vydáno opatření a stanoven termín k odstranění zjištěného nedostatku. Ve zbývajících 616 případech nebylo nutné činit žádné opatření, a to z důvodu, že zjištěný nedostatek byl odstraněn již během kontroly. U 7 subjektů bylo vydáno rozhodnutí o udělení pokuty za 31 porušení v celkové výši 69 tisíc Kč., která u 3 subjektů 31. ledna 2006 nabyla právní moci.

ZÁVĚR KONTROLNÍ AKCE

Z výsledků kontrol podnětů upozorňujících na porušování pracovněprávních vztahů za druhé pololetí roku 2005 vyplývá, že **74,10 %**, které byly zahrnuty do kontrolní činnosti OIP, bylo oprávněných. U zbývajících **25,90 %** kontrol však nelze konstatovat, že šlo o podněty neoprávněné, ale spíše se nedodržování předpisů nepodařilo dostatečně průkazně dokázat. Řada podaných podnětů byla takového charakteru, kdy bylo pouze tvrzení proti tvrzení, aniž by existoval nějaký písemný doklad nebo svědecká výpověď. (Například průkazné vedení evidence odpracované doby - způsob jejího vedení předpis striktně nenařizuje a proto se podnět směřující na přesčasy v takovém případě nedá kontrolní činností prokázat jako oprávněný. Zaměstnavatel vede evidenci čárkou u zaměstnance, že nastoupil uvedený den do zaměstnání a dále již eviduje počet odpracovaných denních hodin pro výpočet mzdy, bez ohledu na to, že zaměstnanec odpracoval ve skutečnosti více hodin než stanovuje denní doba.) Vysoké procento oprávněných podnětů ukazuje nejen na odpovědný výběr podání ke kontrole, ale také na skutečnost, že ze strany zaměstnavatelů a jejich vedoucích zaměstnanců nejsou dodržovány předpisy v oblasti pracovněprávních vztahů a tedy podněty jsou ve velké míře oprávněné.

Výsledky kontrol důvodnosti podání na neplnění práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů ukazují, že **problémové jsou především malé subjekty a obory ekonomických činností, kde je sezónnost zaměstnání nerovnoměrně rozvržená pracovní doba,**

pracovní smlouvy na dobu určitou, velká obměna zaměstnanců a neexistence odborů nebo zástupců zaměstnanců pro BOZP. Mezi problémové obory ekonomických činností patří stavebnictví, služby, pohostinství a ubytování, velkoobchod, doprava a maloobchod. Zjištěné nedostatky souvisí se vznikem a zánikem pracovní smlouvy a jejími náležitostmi jakými jsou otázky odměňování, výplatní termíny, délka pracovní doby, přesčasy apod.

Počet podaných podnětů z oblasti pracovněprávních vztahů několikanásobně převyšuje počet podnětů na nedodržování bezpečnosti práce (tato kontrola nebyla součástí tohoto úkolu) a současně je kontrola dodržování pracovněprávních předpisů také časově náročnější. Počet kontrol na základě podaných podnětů z oblasti pracovněprávní (950) za druhé pololetí roku 2005 byl několikanásobně vyšší než u podnětů na nedodržování bezpečnosti práce, kterých bylo za druhé pololetí evidováno jen 56.

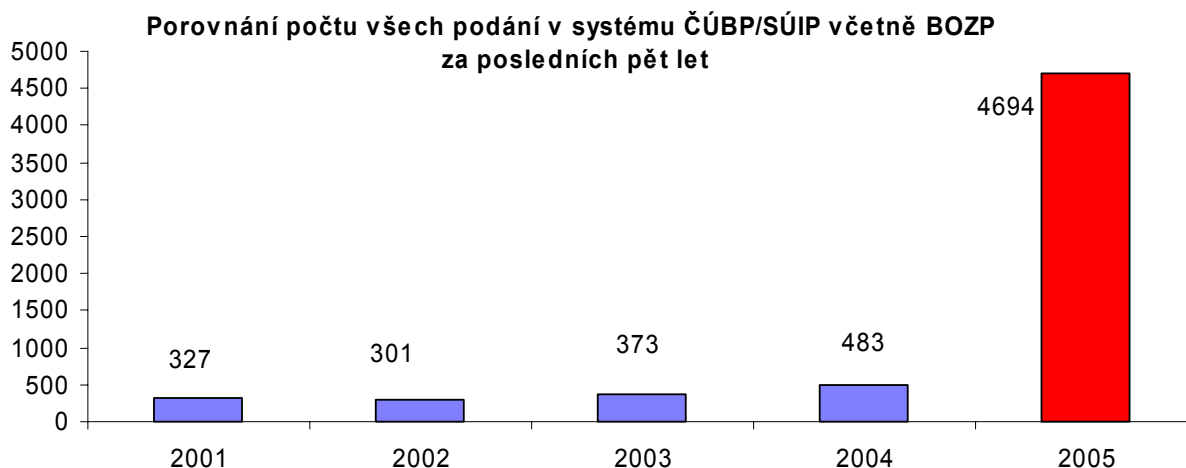
S ohledem na výše uvedené skutečnosti velké množství podnětů na nedodržování pracovněprávních předpisů a jejich časovou náročnost kontrolní činnosti výrazně snižuje výkony, které by také měly směřovat do preventivní činnosti inspekce práce.

S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že vedle rozšíření poradenství a osvěty je nutné vnitřními metodickými pokyny upravit, která písemná podání týkajících se neplnění práv a povinností vyplývajících z předpisů budou podnětem k provedení kontrolní činnosti z hlediska veřejného zájmu a sjednotit postupy při vyřizování přijatých podání.

Následující přehled ukazuje kolik podání jednotlivé OIP obdržely v druhé polovině roku 2005 a kolik z nich řešily kontrolní činností.

Počet/OIP	OIP 3.00	OIP 4.00	OIP 5.00	OIP 6.00	OIP 7.00	OIP 8.00	OIP 9.00	OIP 10.00	Celkem
počet kontrol	122	42	150	70	137	157	237	35	950
počet podání	1197	199	402	326	334	273	642	956	4329

Graf ukazuje nárůst počtu podání přijatých systémem SÚIP za posledních 5 let.

Tabulka č. 1

Nejčastěji porušované paragrafy ZP a počty závad:

Zákon č. 65/1965 Sb. – zákoník práce		
Oblast porušení	Počet porušovaných předpisů	Počet závad
§ 32 ostatní náležitosti pracovní smlouvy	411	2063
§ 60 pracovní posudky a potvrzení o zaměstnání	122	190
§ 94 evidence pracovní doby	96	266
§ 110b náhrada mzdy za dovolenou	58	99
§ 133 povinnosti zaměstnavatele	58	147
§ 43 ukončení pracovního poměru dohodou	37	116
§ 236 dohoda o provedení práce	36	151
§ 29 povinné náležitosti pracovní smlouvy	35	93
§ 8 účastníci pracovněprávních vztahů - zaměstnavatelé	34	217
§ 58 zrušení pracovního poměru ve zkušební době	29	71
§ 133a osobní ochranné pracovní prostředky	27	27
§ 96 práce přesčas a noční práce	26	112
§ 132a prevence rizik	25	29
§ 89 přestávky v práci	22	28
§ 35 povinnosti vyplývající z pracovního poměru	21	326
§ 85 rozvržení pracovní doby	19	28
§ 90 nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami	19	40
§ 60a nevyplacení odstupného	16	19
§ 36 změna sjednaných pracovních podmínek	15	41
§ 38 pracovní cesta a přeložení	15	50
§ 83a délka pracovní doby	15	21
§ 119 splatnost mzdy	15	23
§ 99 noční práce	15	27
§ 92 nepřetržitý odpočinek v týdnu	13	39
§ 133c povinnosti zaměstnavatele při PÚ	13	13
§ 54 okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnancem	12	14
§ 29a konkurenční dohoda	12	105
§ 1 odst.3 rovné zacházení se všemi zaměstnanci	12	105

Tabulka č. 2

Nejčastěji porušované paragrafy zákona č. 1/1992 Sb. a počty závad:

Zákon č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění pozdějších předpisů		
Oblast porušení	Počet porušovaných předpisů	Počet závad
§ 14 minimální mzdové tarify	107	306
§ 10 odst. 1, splatnost mzdy	100	231
§ 4 obecná ustanovení	70	717
§ 11 výplata mzdy	37	107
§ 5 mzda a náhradní volno za práci přesčas	36	180
§ 6 mzda a náhrada mzdy za svátek	36	87
§ 7 mzda za práci ve ztíženém prostředí	27	66
§ 17 průměrný výdělek pro pracovněprávní účely	26	51
§ 18 společná ustanovení - nesjednání nebo nestanovení mzdy písemně před výkonem práce	12	32

4. Některé souhrnné údaje:

- HÚ 05.1.01** Bezpečnost práce ve stavebnictví - ochrana zaměstnanců před pády z výšky
HÚ 05.1.02 Bezpečnost vnitrozávodové dopravy
HÚ 05.1.03 Kontrola systému BOZP v malých a středních podnicích
HÚ.05.1.04 Kontrolní, informační a propagační kampaň ve stavebnictví
HÚ 05.1.19 Integrovaná inspekce podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií
HÚ 05.1.20 Program „Bezpečný podnik“
HÚ 05.1.50 Závěrečná zpráva k šetření podnětů v systému SÚIP

4.1 Tabulku počtů kontrol a počet kontrolovaných subjektů po hlavních úkolech (celorepublikové úkoly)

OIP	celkem počet		HÚ 05.1.01		HÚ 05.1.02		HÚ 05.1.03	
	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol
3.00	1366	1452	170	178	33	68	1013	1041
4.00	1018	1143	67	69	31	31	834	853
5.00	1093	1159	114	115	41	41	742	756
6.00	636	636	105	105	41	41	377	377
7.00	838	867	72	72	27	32	536	550
8.00	1176	2205	102	102	30	30	840	865
9.00	1390	1464	210	214	149	158	727	749
10.00	1076	1208	189	191	31	35	749	754
celkem	8593	10034	1029	1046	383	436	5818	5945

OIP	HÚ 05.1.04		HÚ 05.1.19		HÚ 05.1.20		HÚ 05.1.50	
	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol
3.00	21	24	4	4	7	17	118	120
4.00	20	21	19	22	5	5	42	42
5.00	36	37	9	10	10	49	141	151
6.00	32	32	8	8	3	3	70	70
7.00	37	37	22	25	8	14	136	137
8.00	36	37	8	8	3	5	157	158
9.00	51	51	11	10	12	45	230	237
10.00	48	52	13	115	11	26	35	35
celkem	281	291	94	102	59	164	929	950

Legenda k označení OIP:

OIP 3.00	OIP pro hlavní město Prahu
OIP 4.00	OIP pro Středočeský kraj
OIP 5.00	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
OIP 6.00	OIP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
OIP 7.00	OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj
OIP 8.00	OIP pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj
OIP 9.00	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
OIP 10.00	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj

4.2 Počty závad zjištěných u subjektů v jednotlivých celorepublikových úkolech včetně následných kontrol splnění přijatých opatření

	HÚ 05.1.01	HÚ 05.1.02	HÚ 05.1.03	HÚ 05.1.04	HÚ 05.1.19	HÚ 05.1.20	HÚ 05.1.50
závady	3871	2954	30 620	640	417	270	2174
následné	5	0	9	0	0	0	9
s násobností	6896	5122	61591	1253	652	318	7608

Celkem v celorepublikových úkolech OIP bylo zjištěno 40 946 závad u subjektů to odpovídalo 83 440 závad u strojů zařízení a činností, tedy s násobností (v počtech případů).

Vedle hlavních celorepublikových úkolů, stanovených pro rok 2005, OIP měly v plánu i své regionální úkoly. Tyto úkoly byly stanoveny v programech činnosti jednotlivých IBP na rok 2005 podle regionálních potřeb a z analýzy pracovní úrazovosti. Počty provedených kontrol u kontrolovaných subjektů na základě těchto regionálních úkolů jsou uvedeny v následujících tabulkách. Přestože čísla těchto úkolů jednotlivých inspektorátů jsou stejná neodráží však stejný obsah. Názvy úkolů jsou uvedeny v programech činnosti na webových stránkách OIP.

4.3 Tabulku počtů kontrol a počet kontrolovaných subjektů po regionálních úkolech

OIP	celkem počet		HÚ 05.1.21		HÚ 05.1.22		HÚ 05.1.23	
	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol
OIP 3.00	119	145	10	26	40	43	22	29
OIP 4.00	192	201	49	49	10	16	43	46
OIP 5.00	168	171	33	33	57	60	40	40
OIP 6.00	111	112	30	30	37	38	44	44
OIP 7.00	79	80	42	42	1	1	36	37
OIP 8.00	269	318	42	48	52	52	82	125
OIP 9.00	55	60	55	60				
OIP 10.00	570	586	402	416	168	170		
celkem	1563	1673	663	704	365	380	267	321

OIP	HÚ 05.1.24		HÚ 05.1.31	
	subjektů	kontrol	subjektů	kontrol
OIP 3.00	47	47		
OIP 4.00	90	90		
OIP 5.00			38	38
OIP 6.00				
OIP 7.00				
OIP 8.00	93	93		
OIP 9.00				
OIP 10.00				
celkem	230	230	38	38

4.4 Počty závad zjištěných u subjektů v jednotlivých regionálních úkolech včetně následných kontrol splnění přijatých opatření

	HÚ 05.1.21	HÚ 05.1.22	HÚ 05.1.23	HÚ 05.1.24	HÚ 05.1.31
závady	3175	1288	651	1113	151
následné	0	1	0	0	0
s násobností	5251	4393	1244	1432	204

Celkem v regionálních úkolech OIP bylo zjištěno **6 378** závad u subjektů to odpovídalo **12 524** závad u strojů zařízení a činností, tedy s násobností (v počtech případů).

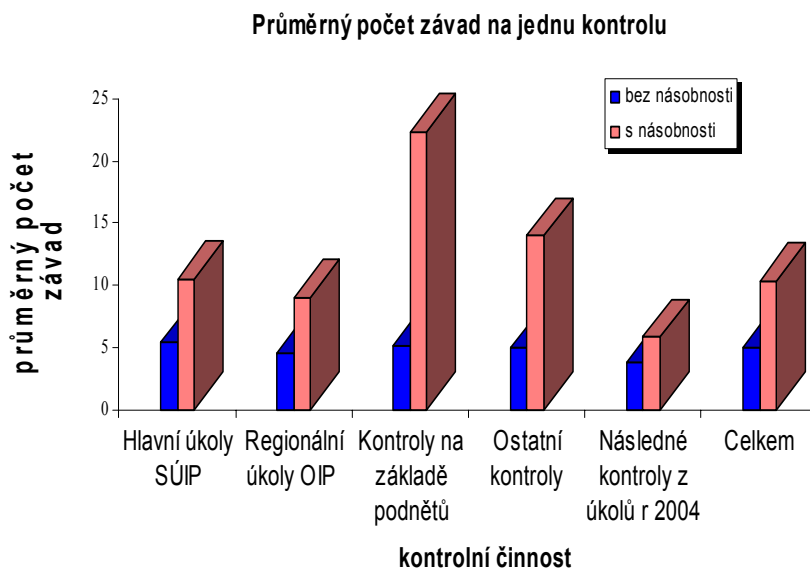
4.5 Tabulka počtů vydaných rozhodnutí OIP po skupinách , z databáze SÚIP

	Rozhodnutí na vyř. strojů a zařízení z provozu (21)	Zákaz užívání výrobních a provoz. prostorů (22)	Zákaz používání technologií (23)	Zákaz činností (24)	Zákaz práce přesčas (mimo mladistvých) (25)
celkem	52	25	4	53	8

4.6 Počty vydaných rozhodnutí a opatření ke zjištěním při kontrolní činnosti

	Σ
Počet vydaných rozhodnutí do 30. 6. 2005	24024
Počet vydaných opatření po 1.7.2005	14386

4.7 Graf průměrného počtu závad podle oblastí kontrolní činnosti

4.8 Počty vydaných zákazů činností (údaje z tabulky 4.5)

Zákaz	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vyřazené stroje a zařízení z provozu (21)	412	188	255	73	57	52
Zakázané užívání výrobních a provozních prostorů (22)	49	30	46	21	5	25
Zakázané technologie (23)	45	31	45	12	2	4
Zakázané činností (24)	130	105	316	185	155	53
Zákaz práce přesčas (25)	67	61	38	10	11	8

5. Sankční řízení

5.1 Tabulka počtů odvolání proti rozhodnutí, z toho potvrzeno, zamítnuto

Kdo rozhodoval ve správním řízení	Počty rozhodnutí na základě odvolání				
	počty odvolání	potvrzených	změněných	zrušených	v řešení
OIP	53	14	22	9	8
SÚIP z MPSV	123 *)	45	5	56	0
SÚIP z IBP	33**)	22	3	4	
SÚIP z OIP	22***)	6	0	12	
Celkem	231	87	30	81	8

Legenda:

- *) 17 odvolání bylo zamítnuto pro opožděné podání
- ***) 4 odvolání bylo zamítnuto pro opožděné podání
- ***) 4 odvolání byla zamítnuta pro opožděné podání

5.2 Sankce a pokuty - viz následující tabulka (vedle těchto sankcí byly ještě uloženy i sankce za porušení předpisů při šetření příčin a okolností PÚ a při šetření podání)

Přehled o použití sankčních oprávnění při kontrolní činnosti systému SÚIP v roce 2005 jednotlivými OIP

Sankční položka	CELKEM
Počet uložených pokut za zjištěná porušení předpisů -	259
Výše uložených pokut v korunách	3 956 000
Počet pokut uložených zaměstnancům subjektů a podnikajícím fyzickým osobám	4
Výše uložených pokut zaměstnancům subjektů a podnikajícím fyzickým osob v korunách	21 000
Počet uložených blokových pokut -	89
Výše blokových pokut v korunách	56 650

Přehled o skladbě počtu kontrol u kontrolovaných firem podle počtu zaměstnanců dle ČSÚ po kontrolních akcích

Číslo úkolu/ kategorie ČSÚ	05.1.01	05.1.02	05.1.03	05.1.04	05.1.19	05.1.20	05.1.21	05.1.22	05.1.23	05.1.24	05.1.31	05.1.50	celkem
1 - 5 zaměstnanců	164	4	868	17		2	63	72	28	36	11	201	1466
6 - 9 zaměstnanců	124	4	948	16		1	49	30	24	30	6	101	1334
10 - 19 zaměstnanců	246	20	1415	46	3		84	46	35	49	3	162	2109
20 - 24 zaměstnanci	83	14	418	21	1		34	23	22	16	2	50	684
25 - 49 zaměstnanců	165	47	897	61	6		90	50	48	32	4	124	1524
50 - 99 zaměstnanců	93	50	534	62	10	1	104	51	27	16	4	73	1026
100 - 199 zaměstnanců	46	76	346	23	15	31	87	34	27	15	3	65	768
200 - 249 zaměstnanců	14	26	59	14	2	7	26	12	9	4	1	17	188
250 - 499 zaměstnanců	18	73	424	11	9	38	53	18	18	16	1	39	418
500 - 999 zaměstnanců	9	55		4	32	17	29	12	28	7	1	31	225
1000 - 1499 zaměstnanců		19		2	9	12	12	4	4	2		9	73
1500 - 1999 zaměstnanců	4	16		2	2	19	12	4	3	1		7	70
2000 - 2499 zaměstnanců	6	9		5	3	2	5	4	3	4		4	45
2500 - 2999 zaměstnanců	2	6			3	2	5	1	3		1	5	28
3000 - 3999 zaměstnanců	6	2		5	1	7	17	5	2			6	51
4000 - 4999 zaměstnanců						3	5		1				9
5000 - 9999 zaměstnanců		5			4	12	5	4	5	2		7	44
10 000 a více zaměstnanců		7					3	4	2			3	19
bez zaměstnanců, neuvedeno	66	3	35	2	2	10	21	6	32		1	46	224
Celkem kontrol	1046	436	5945	291	102	164	704	380	321	230	38	950	10607

Přehled o skladbě počtu subjektů - kontrolovaných firem podle počtu zaměstnanců dle ČSÚ po kontrolních akcích

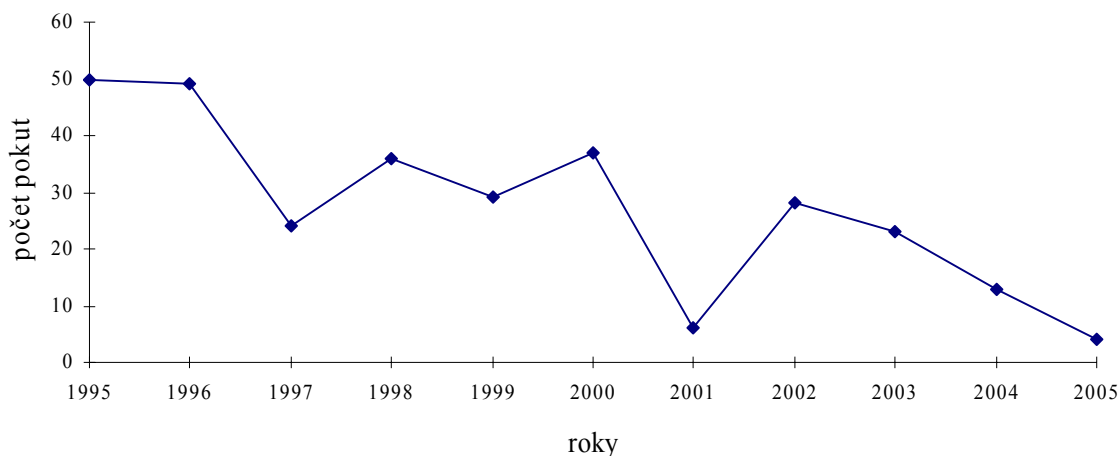
Číslo úkolu/ kategorie ČSÚ	05.1.01	05.1.02	05.1.03	05.1.04	05.1.19	05.1.20	05.1.21	05.1.22	05.1.23	05.1.24	05.1.31	05.1.50	celkem
1 - 5 zaměstnanců	161	4	859	16		2	63	69	27	36	11	199	1447
6 - 9 zaměstnanců	124	4	936	16		1	49	30	22	30	6	100	1318
10 - 19 zaměstnanců	241	20	1397	45	3		83	46	30	48	3	160	2076
20 - 24 zaměstnanci	83	14	416	20	1		34	23	20	16	2	50	679
25 - 49 zaměstnanců	160	47	879	60	6		90	49	32	32	4	120	1479
50 - 99 zaměstnanců	89	46	527	62	10	1	101	49	25	17	4	71	1002
100 - 199 zaměstnanců	46	68	309	22	15	7	84	30	25	15	3	62	686
200 - 249 zaměstnanců	12	22	55	13	2	4	27	12	9	4	1	16	177
250 - 499 zaměstnanců	18	59	183	10	9	15	51	18	17	16	1	38	435
500 - 999 zaměstnanců	7	42		4	32	9	28	12	20	7	1	30	192
1000 - 1499 zaměstnanců		13		1	9	6	10	4	4	2		9	58
1500 - 1999 zaměstnanců	3	12		2	2	4	9	3	2	1		7	45
2000 - 2499 zaměstnanců	3	9		4	3	2	5	4	1	4		4	39
2500 - 2999 zaměstnanců	2	3			3	1	4	1	3		1	4	22
3000 - 3999 zaměstnanců	2	2		1	1	1	11	4	2			5	29
4000 - 4999 zaměstnanců						1	3		1				5
5000 - 9999 zaměstnanců		3			4	3	3	3	2	2		6	26
10 000 a více zaměstnanců		3					3	1	2			3	12
bez zaměstnanců, neuvedeno	72	3	258	3	2	3	23	7	30	5	1	44	451
Celkem subjektů	1023	374	5819	279	102	60	681	365	274	235	38	928	10178

5.3 Počty a výše pokut u hlavních úkolů

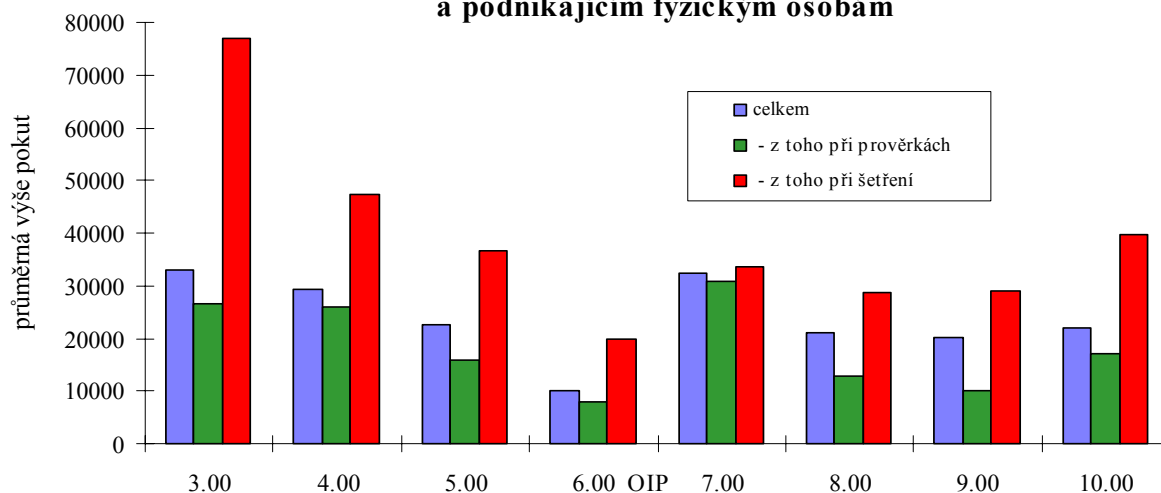
	HÚ 05.1.01	HÚ 05.1.02	HÚ 05.1.03	HÚ 05.1.50
Počet pokut	33	16	52	11
Výše pokut	495 000	307 800	608 100	151 500

U úkolů HÚ 05.1.04 a 05.1.19 nejsou pokuty z důvodu, že HÚ 05.1.04 byl úkol kontrolní informační a propagační kampaně ve stavebnictví a HÚ 05.1.19 je úkolem v kompetenci Ministerstva životního prostředí ČR, na který se kontrolní činností podílí i jednotlivé OIP.

Počet pokut uložených zaměstnancům organizací a podnikajícím fyzickým osobám v období 1995 až 2005

Průměrná výše udělených pokut organizacím a podnikajícím fyzickým osobám

**Počet pokut uložených organizacím a podnikajícím fyzickým osobám
v období 1999 až 2005**

5.4 Řešení správních deliktů podle oblastí dle zákona od 1. 7. 2005
počet celkem uložených pokut a jejich výše.

	Celkem
Počet správních deliktů	64
Výše správní pokuty	1 224 500